

१. कपुरकोट गाउँपालिकाको परिचय

१.१ परिचय

कर्णाली प्रदेशको सल्यान जिल्लामा पर्ने कपुरकोट गाउँपालिका साविकका चारवटा गा.वि.स. धनवाङ, रिम, सिनवाङ र गर्पा मिलेर बनेको हो । सल्यान जिल्लाको कुल क्षेत्रफल १९५१ वर्ग किलोमिटर मध्ये यस गाउँपालिकाले ११९.२१ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल ओगटेको छ । यस गाउँपालिकाका जम्मा ६ वटा वडामा महिला ९१५७ र पुरुष ८३६९ गरी जम्मा १७५२६ जनसंख्या रहेको छ । पश्चिममा त्रिवेणी, उत्तरमा छत्रेश्वरी गाउँपालिका, पूर्वमा रोल्पा र दक्षिणमा दाङ जिल्लासँग भौगोलिक सिमाना जोडिएको यस गाउँपालिकाको भौगोलिक अवस्थिति २८°२४'उत्तरी अक्षांश र ८०°२३' पूर्वी देशान्तरसम्म फैलिएको छ । कर्णाली प्रदेशको प्रवेशद्वारको रूपमा रहेको यस गाउँपालिकाका अग्ला पहाडहरूको संगमको रूपमा रहेको भौगोलिक बनावटले गर्दा अत्यन्तै रमाइलो र अनुकूल वातावरणको कारण वेमौसमी तरकारी खेतीका साथै फलफूल खेतीको लागि उर्वर भूमिको बरदानको रूपमा पनि लिन सकिन्छ ।

१.२ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि तथा नामाकरण

वि.सं. २०२८ सालपछि राप्ती लोकमार्गको स्थापनासँगै कपुरकोट सल्यान जिल्लाको प्रवेशद्वारको रूपमा रहेको छ । साविकको धनवाङ गाविसमा पर्ने यो स्थान सदरमुकाम खलंगा देखि ४२ कि.मि. दक्षिण र दाङको तुलसीपुरदेखि २२ कि.मि. उत्तरको पहाडी भञ्ज्याङमा अवस्थित छ ।

वि.सं. १९५० तिर स्वर्गद्वारीका महाप्रभुले कपुरकोट, फलावाङ हुँदै सुर्खेततिर जाने क्रममा यहाँका वासिन्दाहरूलाई कपुरका बोटहरू लगाउन प्रोत्साहित गर्नुभएपछि क्रमशः कपुरका बोटहरू बढ्दै गएको र दाङको औँलो छल्न चिसो पहाडी कोट तर्फ मानिसहरू आई बस्ने क्रममा यस सुरम्य स्थानको नाम कपुरकोट रहन गएको हो भनिन्छ । यो स्थान समुद्री सतहबाट करिब १५०० मिटर उचाईमा रहेको छ ।

डोका डाला बुनेर दाङ, कोइलावास, नेपालगञ्ज र भारतीय वजारहरूसम्म वेचविखन गर्ने र परम्परागत खेती किसानी र पशुपालन पेशमा रहेका कपुरकोट र आसपासका गाउँलेहरूमा वि.सं. २०३९ सालमा राप्ती एकिकृत ग्रामिण विकास परियोजना लागू भए लगत्तै नयाँ कृषि प्रणालीको लहर आयो । उक्त परियोजनाद्वारा कपुरकोटमा सेवा केन्द्रहरूको स्थापना गरियो । ती केन्द्रहरू मार्फत विभिन्न समुहहरूको गठन तथा आवश्यकता अनुसारको तालिम प्रदान गरी वेमौसमी तरकारी, फलफूल तथा जडिवुटी उत्पादनलाई विस्तार गरियो । खासगरि वेमौसमी र वर्णशंकर जातका टमाटर, वन्दागोभी, काउली, भेडेखुर्सानी, घ्युसिमी, बोडी लगायतका तरकारीको वीउ भारत तथा तरकारी वीउ उत्पादन केन्द्र मुसीकोट, रुकुमबाट ल्याई निःशुल्क वितरण गरियो । वि.सं. २०४८ सालबाट हप्ताको २ पल्ट हाटवजार लाग्ने व्यवस्था शुरु भयो । सुन्तला, स्याउ, कागती, मौसम आदि फलफूल तथा अदुवा, टिमु, वेसार लगायतका जडिवुटीहरूको उत्पादनमा जोड दिइयो । फलस्वरूप कपुरकोट क्षेत्रबाट वार्षिक औषत २०/२२ करोडको तरकारी, फलफूल र जडिवुटीहरू नेपालका सबै प्रमुख शहरहरू र भारतका सिमावर्ती शहरहरूसम्म निकासी हुन थालेको छ ।

सल्यान र रोल्पाका धेरै छिमेकी गाउँपालिका र दाङका पहाडी गाउँहरूको केन्द्रको रूपमा विकसित हुँदै गइरहेको

कपुरकोट राष्ट्रीय लोकमार्गका अतिरिक्त रोल्पा र सल्यानका पूर्वी गाउँहरूतर्फ जाने औद्योगिक सडक तथा पश्चिम तथा उत्तरतर्फ जाने सडकको मुख्य द्वारको रूपमा समेत विकसित हुँदैछ । यहाँबाट स्वर्गद्वारी तपोभूमी नजिकै पर्दछ । यस स्थानमा अदुवा अनुसन्धान केन्द्रका साथै जिल्ला वनस्पति कार्यालय, प्रहरी कार्यालय, कलेज, माध्यमिक विद्यालय, वोडिङ स्कूल, र गाउँपालिकाको कार्यालय तथा यसका विषयगत शाखाहरू रहेको छ । दाङको तुलसीपुरबाट केही कि.मि. दुरीमा रहेको पहाडी वस्ती र दृश्यावलोकनका दृष्टिबाट कपुरकोट हिलस्टेशनको रूपमा विकसित हुन सक्ने सम्भावना बोकेर बसेको छ ।

१.३ अवस्थिति (सिमाना)

पश्चिममा त्रिवेणी, उत्तरमा छत्रेश्वरी गाउँपालिका, पूर्वमा रोल्पा र दक्षिणमा दाङ जिल्लासँग भौगोलिक सिमाना जोडिएको यस गाउँपालिकाको भौगोलिक अवस्थिति $२८^{\circ}२४'$ उत्तरी अक्षांश र $८०^{\circ}२३'$ पूर्वी देशान्तरसम्म फैलिएको छ ।

१.४ क्षेत्रफल

सल्यान जिल्लाको कुल क्षेत्रफल १९५१ वर्ग किलोमिटर मध्ये यस गाउँपालिकाले ११९.२१ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल ओगटेको छ ।

१.५ भौगोलिक स्वरूप (भूबनावट, भिरालोपन, मैदान, आदि)

सल्यान जिल्लाको कपुरकोट गाउँपालिका पहाडी धरातलयुक्त भएकोले यहाँ पत्रे तथा कडा चट्टान, ढुंगा तथा बलौटे माटोको मिश्रणबाट यहाँको भूबनोट निर्माण भएको छ । यहाँको सबैभन्दा उचाईमा रहेको भाग खाली तथा धनवाङ समुन्द्री सतहबाट १५०० मिटर भन्दा माथि पर्दछन् । पहाडको उत्तर तथा पूर्व तर्फको भूबनोट ओसिलो भएकोले यहाँ वन पैदावार तथा वेमौसमी खेतीका लागि निकै प्रसिद्ध रहेको छ ।

१.६ स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाहरूको विवरण

तालिका नं. १ : कपुरकोट गाउँपालिकाको स्थानीय चाडपर्व, जात्रा र मेलाहरूको विवरण

क्र.सं.	चाडपर्व	जात्रा	मेलाहरूका नाम	मनाइने महिना	तिथि	मनाउने जातजाति
१	पाँच पुनि		दबन मेला कालापात्ला	बडा दशै असोज मंसिर	पुर्णिमा	जनजाति, दलित, क्षेत्री, ठकुरी, ब्राह्मण
२	सोह्र श्राद तिहार		दाङवाङ शिव मन्दिर मेला	असोज कार्तिक	पुर्णिमा चर्तुर्दशी	जनजाति, दलित, क्षेत्री, ठकुरी
३	कृष्ण जन्माष्टमी शिवरात्रि	लाखे जात्रा	मडग्रा मेला मुलपानि मेला	भाद्र, माघ	दशमि पुर्णिमा	क्षेत्री, ठकुरी, ब्राह्मण जनजाति

४	जेठासे पुनि घटनास्थापना		किउरेनि मेला पोखरा डाँडा मेला	जेष्ठ असोज	पुर्णिमा परेवा	जनजाति, क्षेत्री, ठकुरी, ब्राह्मण
५	श्रीकृष्णा जन्माष्टमी कोजागत पुर्णिमा		तिन डाँडा लाखे मेला कनकनथान मेला	भाद्र असोज	पुर्णिमा	जनजाति, दलित, क्षेत्री, ठकुरी, ब्राह्मण
६	तिहार		छायानाथ मेला	कार्तिक	चर्तुदर्शि	जनजाति, दलित, क्षेत्री, ठकुरी, ब्राह्मण

श्रोत: स्थलगत रिपोर्ट

१.७ पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण

तालिका नं. २ : कपुरकोट गाउँपालिकाको पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण

क्र.सं.	पर्यटकीय स्थलहरूको नाम	वडा नं.	स्थलको महत्व	कैफियत
१.	उनबाड सारपानि	१	ब्राह्मपुजा पाठ सिद्धबाबा पुजा	
२.	रुम्टीलेक	२	जङ्गलको बिचदेखि टाढाको दृष्य देख्न सकिने	
३.	कालिका मन्दिर चमेरा गुफा बनस्पति उद्यान	३	चमेराहरूको हुल लामो भित्र सम्मको गुफा जडिबुडी उत्पादन	
४	थर्कोट	४	पानि नपरेमा सत्यनाराण भगवानको पुजा सामग्री लिई पुजा गर्ने ।	
५	तिनडाँडा राधाकृष्ण मन्दिर खजुरी सामुदायिक बन	५	लाखे कंसमार्ने बननर्सरी बनबाटीका भिउसेन बाजेको पाईला	
६	खानी सातामूल, बल्यजुर, लसुलेधुरी	६	फलाम, तामा, सिसा खानी सम्भावना भएको । पानिको मुहान ७ वटा माखि मेला, ठुलो पहाड उचाई, सिद्ध पुज्ने ठाँऊ ।	

श्रोत: स्थलगत रिपोर्ट

१.८ जनसंख्या वितरणको अवस्था (२०५८-२०७८)

राष्ट्रिय जनगणना २०५८, २०६८ र २०७८ बाट प्राप्त आँकडाहरूको आधारमा तयार गरिएका प्रमुख जनसांख्यिक विवरणहरूको तुलनात्मक विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । वि.सं. २०५८ को जनगणना सल्यान जिल्लामा पूर्ण रूपमा हुन नसकेको हुँदा कपुरकोट गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या जिल्लाको अनुपातिक तथ्याङ्कको आधारमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३ : कपुरकोट गाउँपालिकाको जनसंख्याको वितरण, वि.सं. २०५८, २०६८ र २०७८

विवरण	गणना वर्ष		
	२०५८	२०६८	२०७८
जनसङ्ख्या	१६०३३	१८२०४	१७५२६
परिवार सङ्ख्या	२९९३	३६५७	३९७४
जनसंख्याको अनुपातिक विवरण	५०.०५	४७.८९	४७.८
औषत वृद्धिदर	१.६१	१.२७	-०.१६
परिवारको औषत आकार	५.३६	४.९८	४.४१
महिला पुरुष अनुपात (प्रति १०० जना महिलामा पुरुषको संख्या)	१००.२	९१.९०	९१.३९

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०५८, २०६८ र २०७८

१.९ वडा अनुसार घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण

केन्द्रीय तथ्यांक विभागको राष्ट्रिय जनगणना २०७८ का अनुसार कपुरकोट गाउँपालिकाको वडा अनुसार घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरणलाई तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका नं. ४ : कपुरकोट गाउँपालिकाको वडा अनुसार घरधुरी तथा जनसंख्या विवरण

वडा नं.	घर परिवार संख्या	पुरुष	महिला	जम्मा	क्षेत्रफल वर्ग कि.मि.	जनघनत्व	मुख्य वस्तीहरू
१	१	४८०	१०४४	११४०	३२.९६	१४६.१५	धनठाना, दानवाङ, गोठीवन, सिमलकुना खहरे, लामपोखरा
२	२	४९१	१०७२	११८०			
३	३	६७०	१२८१	१४१५	३३.४८	१६६.८८	मुलपानी, कपुरकोट, दमारखोला, लामीडाँडा
४	४	६९३	१२८६	१३६९			

५	५	९४६	१९२०	२२५१	२९.४३	१४४.७७	सितलबजार, खाली, सिँदुरे
६	६	७७४	१७६६	१८१०	३५.९८	९८.३३	डाँडागाउँ, साँगिने, काउले
जम्मा	जम्मा	३९७४	८३६९	९१५७	११९.२१	१५२.७१	

श्रोत: केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०७८

१.१० उमेर तथा लिङ्गका आधारमा जनसंख्याको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजाहरूको आधारमा कुपुरकोट गाउँपालिकाको जनसंख्यालाई ५/५ वर्षको उमेर समूहमा विभाजन गरी यस प्रकार प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५ : कपुरकोट गाउँपालिकाको उमेर तथा लिङ्गका आधारमा जनसंख्याको विवरण

उमेर समूह	महिला	पुरुष	तेश्रो लिंगी	जम्मा
० - ४ वर्षसम्म	७७७	८४७	०	१६२४
५ - ९ वर्षसम्म	८५१	८७६	०	१७२७
१० - १४ वर्षसम्म	१०१३	९३६	०	१९४९
१५ - १९ वर्षसम्म	१०४३	१०४९	०	२०९२
२० - २४ वर्षसम्म	९७९	८२७	०	१८०६
२५ - २९ वर्षसम्म	८४८	७००	०	१५४८
३० - ३४ वर्षसम्म	६१५	५२१	०	११३६
३५ - ३९ वर्षसम्म	५६२	४३५	०	९९७
४० - ४४ वर्षसम्म	५६१	४२२	०	९८३
४५ - ४९ वर्षसम्म	४३४	४०१	०	८३५
५० - ५४ वर्षसम्म	४०९	३६७	०	७७६
५५ - ५९ वर्षसम्म	३०८	३०६	०	६१४
६० - ६४ वर्षसम्म	२४३	२५१	०	४९४
६५ - ६९ वर्षसम्म	२५२	२१५	०	४६७
७० वर्ष भन्दा माथि	२६२	२१६	०	४७८
जम्मा	९१५७	८३६९	०	१७५२६

श्रोत: केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०७८

१.११ आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको अवस्था

यस गाउँपालिकामा आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या अर्थात १५-५९ वर्ष उमेर समूहको जनसंख्या सबैभन्दा बढी

अर्थात कुल जनसंख्याको ५४.११ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। त्यसैगरी बाल आश्रित अर्थात ० देखि १४ वर्ष उमेर समूहको जनसंख्या ४०.१९ प्रतिशत र ६० वर्ष भन्दा माथि वृद्धहरूको जनसंख्या सबैभन्दा कम अर्थात ५.७० प्रतिशत रहेको देखिन्छ। यसरी ० देखि १४ वर्ष उमेर समूहको जनसंख्या ४०.१९ प्रतिशत हुनुले अभै केही वर्षहरूमा यस स्थानको जनसंख्या वृद्धिदर उच्च नै रहने अनुमान गर्न सकिन्छ।

तालिका नं. ६ : कपुरकोट गाउँपालिकाको लिङ्ग अनुसार आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको विवरण

उमेर समूह	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
० देखि १४	२६५९	२६४१	५३००	३०.२४
१५ देखि ५९	५०२८	५७५९	१०७८७	६१.५४
६० भन्दा माथि	६८२	७५७	१४३९	८.२२
जम्मा	८३६९	९१५७	१७५२६	१००.००

स्रोत : केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, २०७८

१.१२ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

नेपाल एउटा बहुभाषिक मुलुक हो। यहाँ चार भाषा परिवार अन्तर्गतका विभिन्न भाषाहरू बोलिने गरिन्छ। यी चार भाषा परिवारहरूमा भारोपेली, भोट बर्मेली, आग्नेली र द्रविड पर्दछन्। २०६८ सालको जनगणनाअनुसार नेपालमा १२३ भाषा बोल्ने मानिसहरू बसोबास गर्ने गर्दछन्। यस कपुरकोट गाउँपालिकामा नेपाली भाषा बोल्नेहरूको बाहुल्यता रहेको छ। यस क्षेत्रको कुल जनसंख्यामा ९९.७३ प्रतिशत जनसंख्या नेपाली भाषा बोल्नेको रहेको छ।

तालिका नं. ७ : कपुरकोट गाउँपालिकाको मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

क्र.सं.	मातृभाषा	प्रतिशत
१	नेपाली	९९.७३
२	अन्य	०.२७
जम्मा		१००.००

स्रोत : केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

१.१३ धर्मको आधारमा जनसंख्याको विवरण

नेपाल बहुधार्मिक मुलुक हो। यहाँ विभिन्न धर्ममा आस्था राख्ने मानिसहरू बसोबास गर्दछन्। नेपालमा हिन्दु, बौद्ध, इस्लाम, किराँत, क्रिश्चियन, प्रकृति, बोन, जैन, बहाई र शिख धर्ममा विश्वास गर्ने मानिसहरू बसोबास गरिरहेका छन्। सन् २०६८ सालको जनगणना अनुसार यी धर्महरूको प्रतिशत नेपालको कुल जनसंख्याको

क्रमशः ८१.३४, ९.०४, ४.३९, ३.०५, १.४२, ०.४६, ०.०५, ०.०१, ०.००५ र ०.००२ रहेको छ । सल्यान जिल्लाको कपुरकोट गाउँपालिकामा अधिकांश जनसंख्या हिन्दु धर्म मान्नेहरूको रहेको छ । हिन्दु धर्म मान्नेहरूको जनसंख्या कुल जनसंख्याको ९८.५८ प्रतिशत रहेको छ । त्यसैगरी क्रिश्चियन १.०८ प्रतिशत, बौद्ध ०.१७ र इस्लाम धर्म मान्नेहरू कुल जनसंख्याको ०.११ प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

तालिका नं. ८ : कपुरकोट गाउँपालिकाको धर्मअनुसार जनसंख्याको विवरण

क्र.सं.	धर्म	प्रतिशत
१	हिन्दु	९८.५८
२	बौद्ध	०.१७
३	इस्लाम	०.११
४	क्रिश्चियन	१.०८
५	उल्लेख नभएको	०.०६
जम्मा		१००.००

स्रोत : केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

१.१४ जातियताको आधारमा जनसंख्याको विवरण

नेपालमा विभिन्न जातजातिका मानिसहरू बसोबास गर्दछन् । यी विभिन्न जातजातिको आआफ्नै भाषा, भेषभुषा, धर्म, संस्कृति तथा परम्परा रहेको छ । त्यसैले जातीय विविधता नेपाली समाजको मौलिक विशेषता हो । २०६८ सालको जनगणनामा नेपालमा १४३ जातजातिहरू सूचीकृत भएका छन् । सल्यान जिल्लाको कपुरकोट गाउँपालिकामा क्षेत्री जातिको बाहुल्यता रहेको देखिन्छ ।

तालिका नं. ९ : कपुरकोट गाउँपालिकाको जातियताको आधारमा जनसंख्याको वितरण

क्र.सं.	जातियता	प्रतिशत
१	क्षेत्री	४५
२	मगर	३४.३
३	कामी	११.७
४	दमाई	३.३
५	ठकुरी	१.६
६	मिजार	१.५

७	ब्राम्हण	१.१
८	सन्यासी	०.५
९	सुनुवार	०.४
१०	अन्य	०.६
जम्मा		१००.००

स्रोत : केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०७८

१.१५. लिङ्ग र उमेरका आधारमा घरमूलीको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ का अनुसार यस गाउँपालिकाका कुल घरधुरीहरु मध्ये महिलाकै नाममा घर भएका घरधुरीहरुको संख्या १०३० (२५.९१ प्रतिशत) रहेको छ । घरमूलीको सन्दर्भमा राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा प्रयोग गरिएका शब्दावलीहरुको परिभाषा अनुसार “१० वर्ष उमेर पुरा गरेको महिला वा पुरुष जो अक्सर परिवारमा उपस्थित रहने र परिवारमा परि आएका दैनिक कामकाज खर्च र व्यवहार चलाउन चाँजोपाँजो (व्यवस्था) मिलाउने मूख्य व्यक्तिलाई घरमूली वा परिवारमूली भनिएको छ ।” जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार कपुर कोट गाउँपालिकामा १०३० (२५.९१ प्रतिशत) परिवारमा महिला घरमूली रहेका छन् ।

तालिका नं. १० : कपुरकोट गाउँपालिकाको उमेर र लिङ्गका आधारमा घरमूलीको विवरण

लिङ्ग	जम्मा	घरमूलीको संख्या						
		१९ वर्ष सम्म	२०-२९	३०-३९	४०-४९	५०-५९	६०-६९	७० देखि माथि
पुरुष	२९४४	२४	४४०	६४३	७०९	५९०	३९०	१४८
महिला	१०३०	१७	२२१	२७६	१८५	१५६	१२०	५५
जम्मा	३९७४	४१	६६१	९१९	८९४	७४६	५१०	२०३

स्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०७८

महिला र पुरुषका आधारमा कपुरकोट गाउँपालिकाको घरमूलीको संख्या तयार पार्दा कपुरकोट गाउँपालिकाको कुल घरमूली संख्या र सल्यान जिल्लाको घरमूलीको संख्या र त्यसको प्रतिशतका आधारमा गरिएको छ ।

१.१७ विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरु

तालिका नं. ११ : कपुरकोट गाउँपालिकामा विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरुको विवरण

क्र.सं.	स्वास्थ्य सेवा	संख्या
१	स्वास्थ्य चौकी	४
२	बर्थिङ सेन्टर	६

३	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	२
४	खोप क्लिनिक	१८
५	गाँउघर क्लिनिक	१५
६	महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविका संख्या	३७
७	आइ यु सिडि सेवा	२
८	ईम्प्लान्ट सेवा	५

कपुरकोट गाउँपालिकाको संक्षिप्त विवरण

क्र.स.	विवरण	अवस्था
१	जम्मा जनसंख्या	१७७६१
२	१ वर्ष मुनीको जनसंख्या	३४५
३	अनुमानित जिवित संख्या	३४६
४	५ वर्ष मुनीको जनसंख्या	१७२३
५	१५देखि ४९ वर्षका महिला संख्या	४३१०
६	स्वास्थ्य चौकीको संख्या	४
७	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	२
८	वर्धिग सेन्टरको संख्या	६
९	किशोर किशोरीमैत्री स्वास्थ्य संस्था	०
१०	खोप क्लिनिकको संख्या	१८
११	गाउँघर क्लिनिकको संख्या	१५
१२	महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका संख्या	३७
१३	आफ्नै जग्गा भएका स्वास्थ्य संस्था संख्या	१
१४	स्वास्थ्य संस्थाको आफ्नै भवन भएका स्वास्थ्य संस्था संख्या	६
१५	निर्धारित मापदण्ड अनुसार आफ्नै भवन भएका स्वास्थ्य संस्था संख्या	०
१६	सेवाग्राही र सेवा प्रदायकका लागि छुट्टा छुट्टै सौचालय भएका स्वास्थ्य संस्था संख्या	१
१७	सुरक्षित खानेपानी उपलब्ध भएका स्वास्थ्य संस्था संख्या	६
१८	टेलिफोन उपलब्ध भएका स्वास्थ्य संस्था संख्या	६

१९	विधुत उपलब्ध भएका स्वास्थ्य संस्था संख्या	६
२०	सोलार व्याक अप जडान भएका स्वास्थ्य संस्था संख्या	६
२१	कम्प्युटर वा ल्यापटप उपलब्ध भएका स्वास्थ्य संस्था संख्या	६
२२	इन्टरनेट भएका स्वास्थ्य संस्था संख्या	६
२३	एम्बुलेन्स सेवा उपलब्धभएका स्वास्थ्य संस्था संख्या	१
२४	प्लासेन्टा पिट भएका स्वास्थ्य संस्था संख्या	६
२५	कर्मचारी आवास भएका स्वास्थ्य संस्था संख्या	०
२६	मोटर वाटो पुगेका स्वास्थ्य संस्था संख्या	६
२७	स्ट्रेचर उपलब्ध भएका वडा संख्या	६

कपुरकोट गाउँपालिकाको नक्सा

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय व्यवस्थापन महाशाखाबाट प्राप्त अनुमानित जनसंख्या आ.व. २०७७/०७८

Ward	Total Population	Exp. Live Births	00 - 11 Months	12 - 23 Months	00 - 23 Months	06 - 23 Months	00 - 35 Months	00 - 59 Months	06 - 59 Months	12 - 59 Months	00 - 14 Years	Total: 10-19 Years	Female: 15-44 Years	WRA 15-49 Years	MWRA 15-49 Years	Expected Pregnancy	60 & + Years
1	2712	59	57	67	124	96	191	322	294	265	840	520	725	793	601	70	207
2	2686	58	57	44	101	73	149	252	224	195	775	529	718	803	609	68	192
3	3299	72	70	52	122	87	175	283	248	213	834	635	914	1008	764	85	254
4	3154	69	67	64	131	98	193	312	279	245	877	617	849	943	715	81	301
5	4827	104	101	104	205	153	309	510	458	409	1383	910	1309	1431	1084	122	362
6	3998	87	84	102	186	144	281	454	412	370	1158	732	1114	1240	940	103	288
Palika	20676	449	436	433	869	651	1298	2133	1915	1697	5867	3943	5629	6218	4713	529	1604

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय व्यवस्थापन महाशाखाबाट प्राप्त अनुमानित जनसंख्या

आ.व. २०७८/०७९

Ward	Total Population	Exp. Live Births	00 - 11 Months	12 - 23 Months	00 - 23 Months	06 - 23 Months	00 - 35 Months	00 - 59 Months	06 - 59 Months	12 - 59 Months	00 - 14 Years	Total: 10-19 Years	Female: 15-44 Years	WRA 15-49 Years	MWRA 15-49 Years	Expected Pregnancy	60 & + Years
1	2198	44	43	43	87	65	130	217	195	174	657	449	584	641	533	56	187
2	2241	45	44	44	88	66	133	221	199	177	670	461	593	651	541	58	190
3	2727	57	54	53	107	80	161	270	243	216	815	577	724	794	660	72	231
4	2640	51	52	52	104	77	156	262	235	210	789	525	699	768	637	66	224
5	4212	86	83	83	166	124	249	417	375	334	1260	876	1144	1256	1043	110	357
6	3560	69	70	70	139	105	210	353	317	282	1065	697	906	994	826	87	301
Palika	17578	352	346	345	691	517	1039	1740	1564	1393	5256	3585	4650	5104	4240	449	1490

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय व्यवस्थापन महाशाखाबाट प्राप्त अनुमानित जनसंख्या

आ.व. २०७९/०८०

Ward	Total Population	Exp. Live Births	00 - 11 Months	12 - 23 Months	00 - 23 Months	06 - 23 Months	00 - 35 Months	00 - 59 Months	06 - 59 Months	12 - 59 Months	00 - 14 Years	Total: 10-19 Years	Female: 15-44 Years	WRA 15-49 Years	MWRA 15-49 Years	Expected Pregnancy	60 & + Years
1	2221	43	43	43	87	65	129	216	194	172	650	438	589	648	541	56	192
2	2264	44	44	44	88	66	132	219	198	176	663	450	599	658	550	56	197
3	2755	54	53	54	107	80	160	267	240	214	806	565	730	803	671	68	240
4	2668	52	52	52	104	77	156	259	233	207	781	513	706	776	648	66	232
5	4256	85	83	83	165	124	248	413	371	330	1246	856	1155	1270	1061	109	370
6	3597	68	70	70	139	105	209	349	314	279	1053	681	914	1006	839	85	313
Palika	17761	346	345	346	690	517	1034	1723	1550	1378	5199	3503	4693	5161	4310	440	1544

२. बाल स्वास्थ्य कार्यक्रम

२.१ राष्ट्रिय खोप कार्यक्रम

२.१.१ पृष्ठभूमि

वि.सं २०३४ सालमा बिफर उन्मुलन भए पश्चात् नेपालमा विस्तारित खोप आयोजनाको रूपमा केही जिल्लाबाट संचालन गरिएको हो । यस कार्यक्रमले शुरूमा बि.सि.जी. र डि.पि.टी. खोप शुरू गरी २०३६/३७ सालमा पोलियो, टि.टी. थप गरी क्रमशः २०४५ सालमा नेपालका सबै जिल्लामा विस्तार गरिएको थियो । विस्तारित खोप कार्यक्रम अन्तरगत ६ वटा रोगहरु क्षयरोग, भ्यागुते रोग, धनुष्टंकार, लहरेखोकी, पोलियो र दादुरा विरुद्ध समावेश गरिएकोमा क्रमशः वि.सं. २०६० सालमा हेपाटाईटिस वि., २०६४ सालमा जापानिज ईन्सेफलाईटिस , २०६६ सालमा हेमोफिलस ईन्फुलुन्जा बी., २०७७ मा रोटा, २०७९ देखि टाइफाइड खोप समेत हाल १३ वटा खोप प्रदान गरिन्छ । यी खोपहरु संस्थागत, वाह्य र घुम्ती क्लिनिक मार्फत संचालन गरिन्छ । यस कार्यका लागि कपुरकोट गा.पा.मा १८ खोप केन्द्रहरु संचालनमा छन् ।

२.१.२ लक्ष्य

- खोपबाट बचाउन सकिने रोगहरुको कारणबाट बालबालिकामा हुने बिरामीदर तथा मृत्युदर र अपांगदरहरुलाई कम गर्नु ।

२.१.३ उद्देश्य

- सबै खोपहरुको कभरेज कम्तीमा ९० प्रतिशत पुर्याउने र यो अवस्था निरन्तर कायम राख्ने ।
- गुणस्तरीय खोपको पहुँच सुनिश्चित गर्ने र खोप जन्य फोहोर सामग्रीको उचित विर्सजन गर्ने ।
- पोलियो रोगको अवस्थालाई शुन्यमा कायम गर्ने ।
- नवशिशु धनुष्टंकार रोगको निवारणको अवस्थालाई कायम राख्ने ।
- सन् २०२३ को अन्तसम्ममा दादुरा रोगको निवारण गर्ने ।
- नयाँ र कम प्रयोग भएका खोपहरु समावेश गरी खोपबाट जोगाउन सकिने रोगहरुको नियन्त्रणलाई अभै बढावा दिने ।
- खोपबाट जोगाउन सकिने रोगहरुको सर्भिलेन्सलाई एकिकृत रूपमा संचालन गर्ने ।
- १ वर्षभन्दा माथिका बालबालिकाहरु र वयस्कहरुको लागि पनि खोप सेवा विस्तार गर्दै लैजाने ।

खोप तालिका

क्र.सं.	खोप	खोप लगाउने पटक	लगाउन पर्ने उमेर
१	बि.सी.जी.	१	जन्मने वित्तिकै वा स्वास्थ्य संस्थामा आएको पहिलो भेटमा
२	रोटा	२	६ र १० हप्तामा
३	डि.पि.टी., हेप बी, हिव	३	६, १० र १४ हप्तामा
४	पोलियो	३	६, १० र १४ हप्तामा
५	एफ.आई.पी.भी.	२	६ र १४ हप्तामा
६	पि.सी.भी.	३	६, १० हप्ता र ९ महिनामा
७	दादुरा रुबेला	२	९ र १५ महिनामा
८	टि.डी.	२	गर्भवती भएको थाहा हुन वित्तिकै पहिलो र पहिलो खोप लगाएको ४ हप्ता पछि
९	जापानिज ईन्सेफलाईटिस	१	१२ महिनामा
१०	टाईफाइड	१	१५ महिनामा

आ.व. २०७८/०८०मा सम्पादित मुख्य क्रियाकलापहरू

- स्वास्थ्य संस्था स्तरिय खोप योजना तर्जुमा ।
- पुर्ण खोपको सुनिश्चितता तथा दिगोपनाको लागि स्थानिय स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितीका सदस्यहरु, जनप्रतिनिधीहरु, स्थानिय राजनितिक दल, बुद्धिजिवीहरुसँग अन्तरक्रिया ।

राष्ट्रिय खोप कार्यक्रमको ३ वर्षको विवरण संख्यामा

विवरण	आर्थिक वर्ष		
	२०७७/०७८	२०७८/०७९	२०७९/०८०
बि.सि.जी.	३८१	३३४	३१८
रोटा पहिलो	३८२	३३०	३४०
रोटा दोश्रो	३६०	३१९	३३६
ओ.पि.भी. पहिलो	३८२	३३०	३४०
ओ.पि.भी. दोश्रो	३८५	३१९	३३६
ओ.पि.भी. तेश्रो	३७९	३४५	३२७
एफ.आई.पि.भी पहिलो	३८२	३३०	२८३
एफ.आई.पि.भी दोश्रो	३७९	३४५	२०१
डिपिटी हेप बी हिव पहिलो	३८२	३३०	३४०
डिपिटी हेप बी हिव दोश्रो	३८५	३१९	३३६
डिपिटी हेप बी हिव तेश्रो	३७९	३४५	३२७
पि.सी.भी. पहिलो	३८२	३३०	३४०
पि.सी.भी. दोश्रो	३८५	३१९	३३६
पि.सी.भी. तेश्रो	३४९	३४३	३३७
दादुरा रुवेला पहिला	३४९	३४३	३४०
दादुरा रुवेला दोस्रो	३७३	३३५	३३४
टाईफाइड	०	६६	३३३
जे.ई.	३६७	३६८	३२१
टिडी २	१९१	१३४	१६७
टिडी २ +	१४०	१६३	१४७

राष्ट्रिय खोप कार्यक्रमको ३ वर्षको तुलनात्मक कभरेज (प्रतिशत) कपुरकोट गाउँपालिका

विवरण	आर्थिक वर्ष		
	२०७७/०७८	२०७८/०७९	२०७९/०८०
बि.सि.जी.	८७	९६	९२
रोटा पहिलो	८८	९५	९९
ओ.पि.भी पहिलो	८८	९५	९९
पिसिभी पहिलो	८८	९५	९९
डिपिटी हेप बी हिव पहिलो	८८	९५	९९
ओ.पि.भी तेश्रो	८७	९९	९५
डिपिटी हेप बी हिव तेश्रो	८७	९९	९५
पि.सि.भी तेश्रो	८०	९९	९९
दादुरा रुवेला पहिलो	८०	९९	९९
दादुरा रुवेला दोस्रो	८६	९७	९७
पुर्ण खोप	०	०	९७
टाईफाइड	०	१९	९६
जे.ई.	८५	१०६	९३
टिडी २	३६	३०	३८
टिडी २ +	२७	३६	३३

राष्ट्रिय खोप कार्यक्रमको ३ वर्षको ड्रपआउट (प्रतिशत) कपुरकोट गाउँपालिका

विवरण	आर्थिक वर्ष		
	२०७७/०७८	२०७८/०७९	२०७९/०८०
डि.पि.टी.,हेप वि, हिव १ VS डि.पि.टी.,हेप वि, हिव ३	०.७९	-४.५	३.८
डि.पि.टी.,हेप वि, हिव १ VS दादुरा २	२.४	-१.५	१.८
दादुरा रुवेला १ VS दादुरा रुवेला दोस्रो २	-६.९	२.३	१.८

राष्ट्रीय खोप कार्यक्रमको ३ वर्षको रूपआउट (प्रतिशत) स्वास्थ्य संस्था स्तर

सूचक	सारपानी			गर्भा			धनवाड			आ स्वा.के.धनवाड			रिम			सिनवाड		
	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७९ /८०	०७७ /७८	०७९ /८०	०७७ /७८	०७९ /८०	०७८ /७९	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०
बि.बि.जी.	४४	५०	४७	४७	४५	३८	३८	३८	५९	५६	५७	४४	९८	८६	६३	७९	४४	५८
रोटा पहिलो	५३	४७	४७	४७	३९	३९	३९	४८	५७	५७	५९	४६	१०२	८८	६७	७४	४३	६८
रोटा दोश्रो	५२	४७	४७	४७	३५	३४	३४	४९	६४	५४	४१	४६	१००	८५	६५	६४	४८	६२
ओ.पि.भी. पहिलो	५३	४७	४७	४७	३९	३९	३९	४८	५४	५७	५९	४६	१०२	८८	६७	७४	४३	६८
ओ.पि.भी. दोश्रो	५७	४७	४७	४७	३९	३४	३४	४९	६४	५४	४१	४६	१०८	८५	६५	६९	४८	६२
ओ.पि.भी. तेस्रो	५३	४९	४८	४८	३८	३६	३६	४७	६३	५४	५८	४३	१०१	९०	६५	७०	५१	५९
एफ. आई.पि.भी पहिलो	५३	४७	४०	४०	३९	३९	३९	३५	५७	५७	५९	४१	१०२	८८	५८	७४	४३	६०
एफ.अ(आई.पि.भी दोश्रो)	५३	४९	३३	३३	३८	३६	३६	३१	६३	५४	५८	४३	१०१	९०	३३	७०	५१	३०
डिपिटी हे प बी हिव पहिलो	५३	४७	४७	४७	३९	३९	३९	४८	५७	५७	५९	४६	१०२	८८	६७	७४	४३	६८
डिपिटी हे प बी हिव दोश्रो	५७	४७	४७	४७	३९	३४	३४	४९	६४	५४	४१	४६	१०८	८५	६५	६९	४८	६२

डिप्टी हे प बी हिव तेश्रो	५३	४९	४८	३८	३६	४७	६३	६१	६५	५४	५८	४३	१०१	९०	६५	७०	५१	५९
पि.सी.भी. पहिलो	५३	४७	४७	३९	३९	४८	५७	५४	६४	५७	५९	४६	१०२	८८	६७	७४	४३	६८
पि.सी.भी. दोश्रो	५७	४७	४७	३९	३४	४९	५८	६४	६७	५४	४१	४६	१०८	८५	६५	६९	४८	६२
पि.सी.भी. तेश्रो	४२	४८	४९	४०	३३	४३	६३	७१	५७	५९	५०	५५	९३	८७	८०	५२	५४	५६
बादुरा स्वे ला पहिला	४२	४८	४९	४०	३३	४३	६३	७१	५७	५९	५०	५५	९३	८७	८०	५२	५४	५६
बादुरा स्वे ला दोस्रो	४७	५२	४५	३०	३६	४५	८६	५४	६१	५२	४७	५१	९४	९३	८३	६४	५३	४९
गार्डफाइट	०	१०	४५	०	८	४५	०	८	६१	०	८	५१	०	१८	८३	०	१४	४८
जे.ई.	४८	५२	४३	३४	३५	४३	८१	६०	५५	५१	६३	५०	९५	९७	८७	५८	६१	४३
टिडी २	२६	२८	३४	२२	१७	१८	४७	३८	४४	६	३	३	५०	२९	३८	४०	१९	३०
टिडी २ +	१४	१७	१०	११	१९	१७	४४	५५	५५	६	७	७	४५	४३	३३	२०	२२	२५

स्वास्थ्य चौकी अनुसार खोपको कभरेज विश्लेषण प्रतिशतमा

सूचक	सारपानी			गर्पा			धनवाड			आ स्वा.के.धनवाड			रिम			सिनवाड		
	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०
बि.सि.जी.	७७	११६	१०९	७९	८६	११४	८४	१०९	१०६	८४	१०९	८५	९७	१०३	७६	९४	६३	८३
रोटा पहिलो	९३	१०९	१०९	६८	८८	१०९	८१	१००	१२१	८५	११३	८९	१०१	१०६	८१	८८	६१	९७
ओ.पि.भी पहिलो	९३	१०९	१०९	६८	८८	१०९	८१	१००	१२१	८५	११३	८९	१०१	१०६	८१	८८	६१	९७
पिसिभी पहिलो	९३	१०९	१०९	६८	८८	१०९	८१	१००	१२१	८५	११३	८९	१०१	१०६	८१	८८	६१	९७
डिपिटी हे प बी हिव पहिलो	९३	१०९	१०९	६८	८८	१०९	८१	१००	१२१	८५	११३	८९	१०१	१०६	८१	८८	६१	९७
ओ.पि.भी तेस्रो	९३	११४	११२	६७	८२	१०७	९०	११३	१२३	८१	१११	८३	१००	१०८	७८	८३	७३	८४
डिपिटी हे प बी हिव तेस्रो	९३	११४	११२	६७	८२	१०७	९०	११३	१२३	८१	१११	८३	१००	१०८	७८	८३	७३	८४
पिसिभी तेस्रो	७४	१११	११४	७०	७५	९१	९०	१३१	१०८	८८	९६	१०६	९२	१०५	९६	६२	७७	८०
वाढुरा स्वे ला पहिलो	७४	१११	११४	७०	७५	९८	९०	१३१	१०८	८८	९६	१०६	९२	१०५	९६	६२	७७	८०
वाढुरा स्वे ला दोस्रो	७०	१२१	१०५	६८	८२	१०२	१६५	१०२	११३	८१	९०	९८	९०	११२	१००	६३	७६	७०
पुर्ण खोप	०	०	१०५	०	०	१०२	०	०	११३	०	०	९८	०	०	१००	०	०	६४
टि.सी.भी	०	२३	१०५	०	१८	१०२	०	१५	११३	०	१५	९८	०	२२	१००	०	२०	६९

जे.ई.	७२	१२१	१००	७७	७९	९८	१५६	११३	१०२	८०	१२१	९६	९१	११७	१०५	५७	८७	६१
टिडी २	३७	५०	६१	३२	२९	३२	५५	५३	६५	७	५	५	४१	२६	३५	३९	२२	३५
टिडी २ +	२०	३०	१८	१६	३३	३०	५२	७६	८१	७	११	११	३७	३९	३०	१९	२५	२९

राष्ट्रिय खोप कार्यक्रमको ३ वर्षको ड्रपआउट (प्रतिशत) स्वास्थ्य संस्था स्तर

सूचक	सारगानी			गर्पा			धनवाङ			आ स्वा.के.धनवाङ			रिम			सिनवाङ		
	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०
डि.पि.टी.,हेप वि, हिव १ खक डि.पि.टी.,हेप वि, हिव ३	०	-४.३	-२.१	२.६	७.७	२.१	-१०.५	-१३	-१.६	५.३	१.७	६.५	०.९८	-२.३	३	५.४	-१८.६	१३.२
डि.पि.टी.,हे प वि, हिव १ खक दादुरा २	११.३	-१०.६	४.३	२३.१	७.७	६.३	-५०.९	०	४.७	८.८	२०.३	-१०.९	७.८	-५.७	-२३.९	१३.५	-२३.३	२७.९
दादुरा स्वेला १ खक दादुरा स्वे ला दोम्ना २	-११.९	-८.३	८.२	२५	-९.१	-४.७	-३६.५	२३.९	-७	११.९	६	७.३	-१.१	-६.९	-३.८	-२३.१	१.९	१२.५

पूर्ण खोपयुक्त गाउँपालिकाको अवस्था

आ.व. २०७४।०७५ मा पूर्ण खोपयुक्त गाउँपालिका घोषणा भएको हो । यस आ.व. मा पूर्ण खोपयुक्त गाउँपालिका सुनिश्चितता गरियो ।

कार्यक्रम सन्चालनमा देखिएका समस्याहरू तथा समाधानका उपायहरू

सवाल / समस्याहरू	समाधानका उपायहरू	जिम्मेवारी
भ्याक्सिन खेर जाने दर बढी	कोल्डचेनसव सेन्टरको व्यवस्था गर्न सम्बन्धित निकायलाई माग गर्ने ।	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय सल्यान , र गाउँपालिका

२.२ पोषण कार्यक्रम

२.२.१ पृष्ठभूमि

पोषण कार्यक्रम जनस्वास्थ्यको दृष्टिकोणले प्राथमिकता प्राप्त कार्यक्रम हो । कुपोषणले गर्दा तत्कालिन र दीर्घकालिन रूपमा स्वास्थ्यमा असर पार्ने र विभिन्न खालका समस्याहरू देखा पर्ने हुन्छ । पोषण स्थितिमा सुधारले विशेष गरी प्रजनन उमेरका महिला र बालबालिकाको शारीरिक र मानसिक स्वास्थ्यमा सुधार भई सामाजिक र आर्थिक विकासमा महत्वपूर्ण योगदान पुग्छ । नेपालमा खासगरी प्रोटीन शक्तीको कमी, भिटामिन ए को कमी, आयोडिन तथा आर्सेन तत्वको कमीको कारणले कुपोषण भएको पाईएको छ । सबै उमेर समुहमा कुपोषण हुने भएतापनि विशेषगरी ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरू, गर्भवती तथा सुत्केरी आमाहरू बढी मात्रामा जोखिममा पर्दछन । सन् २०२२ मा गरिएको सर्वेक्षणको प्रारम्भिक नतिजा अनुसार नेपालमा २५ प्रतिशत पुद्कोपना (उमेर अनुसार उचाई नहुनु) तथा १९ प्रतिशत कम तौल (उमेर अनुसारको तौल नहुनु) र ८ प्रतिशत ख्याउटे भएको पाईएको छ । त्यसैले कुपोषणको जोखिममा रहेका समुहलाई लक्षित गरी यो कार्यक्रम संचालन गरिएको हो । यस कार्यक्रम अन्तरगत बालबालिकाहरूको बृद्धि अनुगमन, गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरूलाई आर्सेन चक्की वितरण, भिटामिन ए तथा जुकाको औषधि आम वितरण तथा पोषण सम्बन्धि परामर्श दिने गरिन्छ । पोषण अवस्थालाई सुधार गर्न यस गाउँपालिकामा सुआहारा अन्तर्गतका कार्यक्रम विभिन्न वडाहरूमा संचालन भई रहेको छ ।

२.२.२ लक्ष्य

सम्बन्धित क्षेत्रहरूको सहयोगमा पोषण कार्यक्रम कार्यान्वयन गरी उच्च पोषण अवस्था हासिल गर्नुका साथै स्वस्थ जीवन यापन र देशको सामाजिक र आर्थिक विकासमा सहयोग पुऱ्याउने ।

२.२.३ उद्देश्य

- ५ वर्ष मुनिका बालबालिका तथा प्रजनन उमेरका महिलामा प्रोटीन शक्तीको कमीले हुने कुपोषणमा कमी ल्याउने ।
- ५ वर्ष मुनिका बालबालिका, किशोर किशोरी तथा महिलामा हुने रक्तअल्पता दरमा कमी ल्याउने ।
- आयोडिनको कमीबाट हुने विकृतिहरु र भिटामिन ए को कमीलाई निर्मूल गरी प्राप्त उपलब्धीलाई दिगो बनाउने ।
- जन्मदा कम तौल हुने दर (*Low Birth Weight*) लाई कम गर्ने ।
- स्वस्थ जीवनका लागी खाद्य सुरक्षाको प्रत्याभूति गर्ने र खाद्यान्नको उपलब्धता, पहुँच र उपभोग बढाउने ।
- खानपिनका असल व्यवहारहरुलाई प्रवर्द्धन गरी पोषण स्तरमा सुधार ल्याउने ।
- संक्रामक रोगहरुमा कमी ल्याई पोषण स्तरमा सुधार ल्याउने र बाल मृत्युदर घटाउने ।
- जीवनशैलीमा आधारित रोगहरुको प्रकोप दरमा कमी ल्याउने ।
- विद्यालय जाने उमेरका बालबालिकाहरुको स्वास्थ्य तथा पोषण अवस्थामा सुधार ल्याउने ।
- आपतकालिन अवस्थामा कुपोषणको जोखिमलाई कम गर्ने ।
- स्वास्थ्य पोषण कार्यक्रमलाई बहु क्षेत्रीय सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गरी कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

आ.व. ०७५/८० मा सम्पादित मुख्य क्रियाकलापहरु

- बृद्धि अनुगमन
- स्तनपान संरक्षण तथा संवर्द्धन
- रक्तअल्पताको नियन्त्रण
- भिटामिन ए को कमीको रोकथाम र उपचार
- आयोडिनको कमीले हुने समस्याको रोकथाम
- भिटामिन ए को आम वितरण तथा परीजीवी नियन्त्रण कार्यक्रम
- विद्यालय पोषण कार्यक्रम

पोषण कार्यक्रमको विवरण संख्यामा

सूचक	आर्थिक वर्ष		
	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०
० देखि ११ महिनामा बृद्धि अनुगमन गरिएको संख्या (नयाँ)	४६५	३९४	३३५
१२ देखि २३ महिनामा बृद्धि अनुगमन गरिएको संख्या (नयाँ)	३२४	३११	१७
० देखि २३ महिनाको कुपोषित बच्चाको संख्या (नयाँ)	११	९	०
जन्मदा कमतौल भएको शिशु संख्या	१५	९	५
० देखि ६ महिनाको पूर्ण स्तनपान गराएको बच्चाको संख्या	२५१	२७४	२५६
भिटाभिन ए पाएका सत्केरी महिला संख्या	२६३	२१३	१९५
अल्वेण्डाजोल पाएका गर्भवती महिला संख्या	३८५	३५१	३२२
पहिलो पटक आईरन पाएका गर्भवती महिला संख्या(अनुमानित जिवित जन्ममा)	३८५	३५१	३२२
१८० आईरन चक्की पाएका महिला संख्या	२५३	२७१	२६६
भिटाभिन ए आम वितरण पहिलो चरण	१५९५	१४८९	१३९६
भिटाभिन ए आम वितरण दोश्रो चरण	१५९२	१५०१	१४६७
अल्वेण्डाजोल आम वितरण पहिलो चरण	१४५०	१२९८	१२४२
अल्वेण्डाजोल आम वितरण दोश्रो चरण	१४०५	१३४२	१२७१

पोषण कार्यक्रमको प्रगती विश्लेषण प्रतिशतमा

सूचक	आर्थिक वर्ष		
	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०
० देखि ११ महिनामा बृद्धि अनुगमन गरिएको प्रतिशत	१०७	११४	९७
१२ देखि २३ महिनामा बृद्धि अनुगमन गरिएको प्रतिशत	७५	९०	५
० देखि २३ महिनाको कुपोषित बच्चाको प्रतिशत	१	२	१
जन्मदा कम तौल भएको शिशु प्रतिशत	६	४	३
औषत तौल लिएको पटक	४.५	६.६	१५.५

० देखि ६ महिनाको पूर्ण स्तनपान गराएको बच्चाको प्रतिशत	५४	७०	७६
भिटामिन ए पाएका सत्केरी महिला प्रतिशत (अनुमानित जिवित जन्ममा)	५९	६१	५६
१८० आईरन चक्की पाएका महिला प्रतिशत (अनुमानित जिवित जन्ममा)	५६	७७	७७
भिटामीन ए आम वितरण प्रतिशत पहिलो चरण	८३	९५	९०
भिटामीन ए आम वितरण प्रतिशत दोश्रो चरण	८३	९६	९५
अलवेण्डाजोल आम वितरण प्रतिशत पहिलो चरण	८५	९३	९०
अलवेण्डाजोल आम वितरण प्रतिशत दोश्रो चरण	८३	९६	९२

स्वास्थ्य चौकी अनुसार पोषण कार्यक्रमको विवरण संख्यामा

सूचक	सारपानी			गर्पी			धनवाड			आ स्वा.के.धनवाड			रिम			सिनवाड		
	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०
० देखि ११ महिनामा वृद्धि अनुगमन गरि एको संख्या (नयाँ)	२४	४६	४३	९२	७२	४७	९७	६४	६०	६०	५९	४६	१०६	९१	६४	८६	६२	७५
१२ देखि २३ महिनामा वृद्धि अनुगमन गरि एको संख्या (नयाँ)	९	४३	३	५३	४३	१	९५	५७	०	४३	४७	४	८२	७८	०	४२	४३	९
० देखि २३ महिनाको कुपोषित बच्चाको संख्या (नयाँ)	४	१	०	२	२	०	१	०	०	०	०	०	१	२	०	३	४	०
जन्मदा कम्ती ल भएको शिशु संख्या	०	०	०	०	१	१	७	३	३	०	०	०	६	२	१	२	३	०
० देखि ६ महिनाको पूर्ण स्तनपान गराएको बच्चाको संख्या	३	१६	२१	५४	३७	४५	७२	१००	९९	१२	११	३	६८	७२	५७	४४	३५	४१
भिटामिन ए पाएका सत्केरी महिला संख्या	०	०	५	५४	५४	४३	९९	८३	७९	०	०	३	५९	५०	२८	५१	२६	३७
अल्वेण्डजोल पाएका गर्भवती महिला संख्या	११	३५	२५	७८	५९	५९	१२४	११७	११०	१३	१३	११	८५	७६	७२	७४	५१	४५

स्वास्थ्य चौकी अनुसार पोषण कार्यक्रमको प्रगती विश्लेषण प्रतिशतमा

सूचक	सारपानी			गर्भा			धनवाड			आ स्वा.कै.धनवाड			रिम			सिनवाड		
	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०
० देखि ११ महिनामा बृद्धि अनुगमन गरिएको प्रतिशत	४२	१०७	१००	१६१	१६३	१०७	१३९	११८	११३	९०	११३	८९	१०५	१०९	७७	१०२	८८	१०७
१२ देखि २३ महिनामा बृद्धि अनुगमन गरिएको प्रतिशत	१३	१००	७	१२१	९८	२	१८३	१०७	०	६७	९०	८	७९	९४	०	४१	६१	१३
० देखि २३ महिनाको कुपोषित बच्चाको प्रतिशत	७	१	०	०	२	१	१	२	१	१	२	०	०	१	१	२	२	१
जन्मदा कम तौल भएको शिशु प्रतिशत	०	०	०	०	२	२	७	४	४	०	०	०	११	४	४	४	१३	०
औषत तौल लिएको पटक	५	८.३	२०.७	४.३	४.५	९.८	४	५.८	११.६	४	६	१३	५.७	७.६	२०.१	४	७	१५.३
० देखि ६ महिनाको पूर्ण स्तनपान गराएको बच्चाको प्रतिशत	८	५४	८१	८३	६३	८७	२८	७२	७०	२७	५३	६१	८१	९१	९५	५१	७१	६५
भिटामिन ए पाएका सक्केरी महिला प्रतिशत (अनुमानित जिर्णित जन्ममा)	०	०	१२	९३	१२०	९८	१३८	१४६	१४६	०	०	६	५७	५८	३३	५९	३८	५४

१८० आईन चक्की पाएका महिला प्रतिशत (अनुमानित जिवित जन्ममा)	५	३६	४९	९३	८२	१०२	१००	१७५	१८३	१७	२२	६	६५	८४	६७	५१	६०
भिटामीन ए आम वितरण प्रतिशत पहिलो चरण	०	०	०	७९	९६	९६	९७	९५	८२	०	०	०	८५	१०३	१०२	८४	८१
भिटामीन ए आम वितरण प्रतिशत दोश्रो चरण	०	०	०	७७	९९	९२	९९	९८	९७	०	०	०	८७	१०५	१०८	७९	७९
अलवेण्डाजो ल आम वितरण प्रतिशत पहिलो चरण	०	०	०	८०	९४	९७	१०२	९६	८३	०	०	०	८९	१००	१००	७९	८१
अलवेण्डाजो ल आम वितरण प्रतिशत दोश्रो चरण	०	०	०	७७	९९	८८	१०३	९९	९६	०	०	०	८७	१०७	१०४	७७	७७

यस आ.व.मा सञ्चालित कार्यक्रम

◆ ६ महिना सम्म आमाको दूध मात्र खुवाउने कार्यमा प्रोत्साहन पुन्याउन अगस्ट १ देखि ७ सम्म स्तनपान सप्ताह कार्यक्रम छ वटै स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो ।

◆ विद्यालय पोषण कार्यक्रमको समिक्षा गरियो ।

◆ पालिका अर्न्तगत रीम स्वास्थ्य चौकीमा *OTC* सेन्टर स्थापना ।

कार्यक्रममा संचालनमा देखिएका समस्याहरु तथा समाधानका उपायहरु

सवाल/समस्याहरु	समाधानका उपायहरु	जिम्मेवारी
वृद्धि अनुगमनमा कमि हुनु	गाउँघरमा बृद्धि अनुगमनलाई नियमित रुपमा संचालन गर्ने	स्वास्थ्य चौकी, गाउपालिका
कम जन्म तौल वढि भएको	गर्भवति अवस्थामा पोषण वारे प्रभाकारी परामर्श गर्ने	स्वास्थ्य चौकी, गाउपालिका, पोषण स्वयं सेवक,सुआहारा

२.३ समुदायमा आधारित एकिकृत बालरोग व्यवस्थापन तथा नवजात शिशु स्याहार कार्यक्रम

२.३.१ पृष्ठभूमि

● नेपालको ५ वर्ष मुनिका ८० प्रतिशत भन्दा बढी बालबालिकाको मृत्यू कम जन्म तौल, गम्भीर संक्रमण, जन्मदा निसास्नि, जन्मदा चोट पटक लाग्नु, जन्मजात विकृति, न्यूमोनिया, भाडापखाला तथा अन्य सरुवा रोगको कारणले हुने गर्दछ । समुदायमा आधारित एकिकृत बालरोग व्यवस्थापन कार्यक्रम ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरु बिपेश गरी नवजात शिशुलाई बचाउनको एकिकृत रुपमा व्यवस्थापन गर्नका लागि ल्याइएको कार्यक्रम हो । यस कार्यक्रम अन्तर्गत महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरुबाट समेत भाडापखाला तथा न्यूमोनियाको उपचार गर्ने गरिन्छ भने स्वास्थ्य संस्थामा आएका ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाको एकिकृत रुपमा उपचार वर्गिकरण र उपचार गर्ने गरिन्छ । यो कार्यक्रम स्वास्थ्य संस्थामा भएको प्रसुतिको प्रतिशत , शिशु जन्मको १ घण्टा भित्र नाभी मलहम लगाएको प्रतिशत, २ महिना मुनिका गम्भीर संक्रमण भएका शिशुहरुलाई जेन्टामाईसिनबाट उपचार गरेको प्रतिशत, ५ वर्ष मुनिका न्यूमोनिया भएका बालबालिकालाई एन्टीबायोटिकबाट उपचार तथा भाडापखाला लागेकालाई पूर्णजलिय भोल र जिंकबाट उपचार गरेको र स्वास्थ्य संस्थामा जिंक, जेन्टामाईसिन, एमोक्सीलिन, कोट्रिम तथा नाभी मलहम मौज्दात जस्ता सूचकहरुको आधारमा कार्यक्रमको मुल्याकन तथा अनुगमन गर्ने गरिन्छ ।

२.३.२ लक्ष्य

नवजात शिशु तथा बालबालिकाको स्वास्थ्यमा सुधार गर्दै उनीहरूको जीवन रक्षा, स्वास्थ्य बृद्धि र विकासमा योगदान पुऱ्याउने र ५ वर्ष मुनिका बालबालिकामा लाग्ने रोग र मृत्युदर उल्लेख्य सुधार ल्याउने ।

२.३.३ उद्देश्य

- अत्यावश्यक नवजात शिशु स्याहारलाई प्रवर्द्धन गरी नवजात शिशुहरूमा हुने विरामीदर तथा मृत्यु दर घटाउने ।
- नवजात शिशुहरूमा देखापर्ने स्वास्थ्य समस्याहरूको उचित व्यवस्थापन गरी विरामीदर तथा मृत्यु दर घटाउने ।
- ५ वर्ष मुनिका बालबालिकामा हुने सक्ने मुख्य स्वास्थ्य समस्या तथा रोगको उचित व्यवस्थापन गरी विरामीदर तथा मृत्यु दर घटाउने ।
- कपुरकोट गाउँपालिकामा विरामी भएका ० देखि ५९ दिन सम्मका शिशुहरूको विरामी तथा उपचार वर्गिकरण संख्यामा ।

सूचक	कपुरकोट गाउँपालिका		
	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०
जन्मने वित्तिकै नाभि मलहम लगाएको (CHX) संख्या	२४९	२०८	१९२
० देखि ५९ दिन भित्रका दर्ता भएका शिशु संख्या	३२	३४	१९
२ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका दर्ता भएका शिशु संख्या	१९६०	१६६५	१६९५
गम्भिर संक्रमण भएका संख्या	२	३	३
स्थानिय संक्रमण भएका संख्या	६	८	५
एमोक्सिलिन बाट उपचार भएका संख्या	६	८	६
एम्पिसिलिनबाट उपचार भएका संख्या	०	०	०
जेन्टामाईसिन पहिलो मात्रा लगाएको संख्या	२	३	३
जेन्टामाईसिन पूरा मात्रा	०	३	३
रेफर गरिएको संख्या	२	०	०

- कपुरकोट गाउँपालिकामा बिरामी भएका ० देखि ५९ दिन सम्मका शिशुहरुको बिरामी तथा उपचार वर्गिकरण प्रतिशतमा

सूचक	कपुरकोट गाउँपालिका		
	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०
जन्मने वित्तिकै नाभि मलहम लगाएको (CHX) प्रतिशत	१००	१००	१००
अनुमानित जिवित जन्ममा गम्भिर संक्रमण भएको प्रतिशत	६	९	१६
जेन्टामाईसिन पहिलो मात्रा लगाएको प्रतिशत	१००	१००	१००
जेन्टामाईसिन पूरा मात्रा भएको प्रतिशत	०	१००	१००

स्वास्थ्य चौकी अनुसार बिरामी भएका ० देखि ५९ दिन सम्मका शिशुहरुको बिरामी तथा उपचार वर्गिकरण तथा विश्लेषण संख्यामा

सूचक	सारपानी			गर्पी			धनवाङ			आ स्वा.के. धनवाङ			रिम			सिनवाङ		
	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०
जन्मेने वित्तिकै नाभि मलहम लगाएको (CHX) संख्या	०	०	५	५०	५४	४३	९६	८२	७९	०	०	२	५७	४९	२८	४६	२३	३५
० देखि ५९ दिन भित्रका दर्ता भएका शिशु संख्या	१	०	०	०	३	२	२	१	१	१	१	०	२७	२४	५	१	५	११
२ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका दर्ता भएका शिशु संख्या	२१३	२३५	२५०	२२३	१५०	१८४	२३८	३०४	१३०	३०१	२४०	२८५	५७६	३७७	५६५	४०९	३५९	३०८
गर्भभर संक्रमण भएका संख्या	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	२	२	१	०		२
स्थानिय संक्रमण भएका संख्या	१	०	०	०	१	२	२	०	१	१	१	०	१	३	०	१	३	२
एमोक्सिलिन बाट उपचार भएका संख्या	१	०	०	०	१	२	२	०	१	१	१	०	१	३	१	१	३	२
एमिसिलिनबाट उपचार भएका संख्या	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

जेन्टामाईसिन पहिलो मात्रा लगाएको संख्या	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	२	२	१	०	०	२
जेन्टामाईसिन पूरा मात्रा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	२	२	१	०	०	२
रेफर गरिएको संख्या	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२	०		०	०	०

स्वास्थ्य चौकी अनुसार बिरामी भएका ० देखि ५९ दिन सम्मका शिशुहरुको बिरामी तथा उपचार वर्गिकरण तथा विश्लेषण प्रतिशतमा

सूचक	सारपानी			गर्पी			धनवाड			आ स्वा.के.धनवाड			रिम			सिनवाड		
	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०
जन्मेले वित्तिकै नाभि मलहम लगाएको (CHX) प्रतिशत	०	०	१००	१०२	१०२	१००	१००	१००	१००	०	०	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००
अनुमानित जिवित जन्ममा गम्भिर संक्रमण भएको प्रतिशत	०	०	०	०	०	०	०	१००		०	०	०	७	८	२०	०	०	१८
जेन्टामाईसिन पहिलो मात्रा लगाएको प्रतिशत	०	०	०	०	०	०	०	१००		०	०	०	१००	१००	१००	०	०	१००

कपुरकोट गा.पा.मा ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरुको स्वास प्रश्वास रोगको विरामी तथा उपचार तथा
विश्लेषण विवरण

सूचक	आ.व.		
	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०
२ देखि ५९ महिना सम्मका जम्मा बिरामी संख्या	१९६०	१६६५	१६९५
निमोनिया नभएको संख्या	५७३	६५६	७१५
निमोनिया भएको संख्या	१०१	१६१	१०६
कडा निमोनिया भएको संख्या	०	०	
एमोक्सिलिनवाट उपचार गरेको संख्या	१०१	१६१	१०६
Incidence of ARI/1000<5 yrs	३१६	४६९	४७७
Incidence of Pneumonia /1000<5 yrs	४७	९२	६१
Antibiotic वाट उपचारगरेको प्रतिशत	१००	१००	१००

पालिका अर्न्तगत ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरुको भ्रुडापखाला रोगको विरामी तथा उपचार विवरण

सूचक	आ.व.		
	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०
भ्रुडा पखालाको जम्मा बिरामी संख्या	१९६०	१६६५	१६९५
जल बियोजन नभएको संख्या	५७३	६५६	७१५
केही जलबियोजन भएको संख्या		१६१	१०६
कडा जलबियोजन भएको संख्या	०	०	
आऊँरगत भएको संख्या	१०१	१६१	१०६
ओ.आर.एस र जिन्क चक्कीबाट उपचार संख्या	३१६	४६९	४७७
Incidence Of Diarrhoea/1000 < 5yrs	४७	९२	६१
ओ.आर.एस र जिन्क चक्कीबाट उपचार प्रतिशत	१००	१००	१००

स्वास्थ्य चौकी अनुसार ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरुको स्वास्थ्य प्रश्वास रोगको विरामी तथा उपचार तथा विश्लेषण विवरण

सूचक	सारपानी			गर्प			धनवाड			आ स्वा.के.धनवाड			रिम			सिनवाड		
	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०
२ देखि ५९ महिना सम्मका जम्मा बिरामी संख्या	२१३	२३५	२५०	२२३	१५०	१८४	२३८	३०४	१३०	३०१	२४०	२८५	५७६	३७७	५६५	४०९	३५९	३०८
निमोनिया नभएको संख्या	६४	१३०	११२	४३	४०	३७	५४	१३०	६१	११२	७७	९१	२०२	१९२	३०२	९८	८७	११२
निमोनिया भएको संख्या	२७	१५	१६	१८	१८	१६	१५	२८	३	११	२६	२०	३	१८	१३	२७	५६	३८
कडा निमोनिया भएको संख्या	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
एम्पेक्सिलिन वाट उपचार गरेको संख्या	२७	१५	१६	१८	१८	१६	१५	२८	३	११	२६	२०	३	१८	१३	२७	५६	३८
Incidence या ARI/1000? छ Yrs	२८३	६६६	५९३	२४२	२६२	२४२	२४४	५८४	२४०	३९४	३९२	४२९	४०२	५०२	७६३	२७५	४०५	४३०
Incidence of Pneumonia /1000?छ Yrs	८४	६९	७४	७१	८१	७३	५३	१०३	११	३५	९९	७७	६	४३	३२	६०	१५९	१०९
Antibiotic वाट उपचार गरेको प्रतिशत	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००

स्वास्थ्य चौकी अनुसार ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूको भन्डा पढाला रोगको विरामी उपचार तथा विश्लेषण विवरण

सूचक	सारपानी				गर्पी				धनवाङ				आ स्वा.के.धनवाङ				रिम				सिनवाङ			
	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७९ /८०	०७७ /७८	०७८ /७९	०७९ /८०	०७९ /८०
भन्डा पढाला को जम्मा विरामी संख्या	३६	४४	५८	२५	५९	१७	२५	३१	५२	४०	३१	३६	३३	२२	३६	१५०	७७	७७	९८	९६	६०	६६	६६	६६
जल बियोजन नभएको संख्या	३६	४४	५८	२५	४५	१६	२५	३१	५२	४०	३१	३६	३३	२२	३६	१५०	७७	७७	९८	९६	६०	६६	६६	६६
केही जल बियोजन भएको संख्या		०	०	१	०	१४	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०
कडा जलबियो जन भएको संख्या	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
आऊँरगत भएको संख्या	७	१		१	३			२	०	०		३	४	१३	३	८	१		१	५३	२७	१५		
ओ.आर.एस र जिन्क चक्कीबाट उपचार संख्या	३६	४४	५८	२५	५९	१७	२५	३१	५२	४०	३१	३६	३३	२२	३६	१५०	७७		९८	९६	६०	६६	६६	६६
Incidence Of Diar- rhea/1000 < 5yrs	११२	२०२	२६९	११४	२३४	७७	११४	११६	१८४	१४८	११६	१३९	१०६	८४	१३९	२९४	१८४	२९२	२३७	२१२	१७०	१८९	१८९	१८९
ओ.आर.एस र जिन्क चक्की बाट उपचार प्रतिशत	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००

३. परिवार स्वास्थ्य कार्यक्रम

३.१ परिवार योजना कार्यक्रम

३.१.१ पृष्ठभूमि

परिवार नियोजन कार्यक्रमलाई जनसंख्या नियन्त्रण गर्ने उद्देश्यले शुरु गरिएको भएतापनि वर्तमान परिवेशमा यसलाई आमा, बच्चा र नवशिशुको स्वास्थ्य सुधार गर्नुको साथै लैंगिक समानता, महिलाको शिक्षा, वृत्ति विकास अवस्थामा सहयोग पुग्ने कार्यक्रमको रूपमा लिईन्छ ।

नेपालमा शुरुमा जनसंख्या नियन्त्रण गर्ने लक्ष्यका साथ परिवार नियोजन कार्यक्रमको शुरु भएको थियो । १९९४ को कायरो घोषणा पश्चात यसलाई प्रजनन स्वास्थ्यको एक भागको रूपमा लिईएको र यसलाई दम्पति र व्यक्तिको अधिकारको रूपमा लिईएको छ । नेपालको संविधान २०७२ मा पनि प्रजनन स्वास्थ्यलाई व्यक्ति र दम्पतिको नैसर्गिक अधिकारको रूपमा लिएको छ । सन् २०१२ जुलाई ११ का दिन लण्डनमा भएको Summit for family planning ले सन् २०२० सम्म विश्वका गरीब राष्ट्रहरूका परिवार नियोजनबाट बंचित महिलाहरूलाई सेवा पुऱ्याउने लक्ष्य लिएको छ ।

३.१.२ दृष्टिकोण (Vision)

महिला तथा पुरुषको परिवार नियोजनको आवश्यकता पुरा गरी उनीहरूको प्रजनन स्वास्थ्यको अवस्था र गुणस्तरीय जीवनयापनमा सुधार ल्याउने योगदान पुऱ्याउने ।

३.१.२ उद्देश्य

व्यक्ति तथा दम्पतिको लागी आवश्यक गुणस्तरिय परिवार नियोजन सेवाको पहुच, उपलब्धता र प्रयोग ग अभिवृद्धि गरी आमा र शिशुको स्वास्थ्यको साथै परिवारको जीवन स्तरमा सुधार ल्याउने । प्रजनन स्वास्थ्यको सन्दर्भमा निम्न कुराहरूमा व्यक्ति वा सम्पत्तिलाई सहयोग पुऱ्याउने ।

- महिलाको उमेर २० बर्ष पुगेपछि बच्चा जन्माउने, जन्मान्तर र सन्तानको संख्या सिमित राख्ने ।
- अनिच्छित गर्भको रोकथाम गर्ने ।
- बाभोपनाको रोकथाम गर्ने ।
- प्रजनन स्वास्थ्यमा सुधार ल्याउने ।

३.१.३ विशिष्ट उद्देश्यहरू

- परिवार नियोजन सेवालाई गुणस्तरीय, सुरक्षित , प्रभावकारी तथा सर्व साधारणको लागी स्विकार्य हुने गरी सेवाको पहुच बढाउने र प्रयोगमा बृद्धि गर्ने । विशेष गरी दुर्गम, जनजाती, दलित, गरीब तथा पिछडिएको वर्ग तथा क्षेत्रमा बसोबास गर्ने र अपरिपुर्त माग भएको स्थानमा सेवाको पहुच बढाउने ।
- महिलाको तथा पुरुषहरूको परिवार नियोजन सेवामा पहुच बढाउन सहयोगी वातावरण निर्माण गर्ने ।

- व्यवहार परिवर्तन संचारका माध्यमबाट सेवाको माग बढाउने ।

संचालित कार्यक्रम

यस आ.व. मासिनवाडस्वास्थ्यचौकीमा २ पटक र आ. स्वास्थ्यसे. केन्द्रसारपानीमा १ पटक परिवारनियोजन Satellite Camp संचालन भयो जस्मा नयाँ तथा पुराना सेवाग्राहीहरुलाई Implant सेवा पाएका उपलब्ध गराईएको थियो ।

नयाँ परिवार नियोजन प्रयोगकर्ताको विवरण पालिका स्तर

सूचक	आर्थिक वर्ष		
	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०
नयाँ प्रयोगकर्ता जम्मा	५१८	५८२	५३३
कण्डम जना	२३५	२८७	२३२
पिल्स जना	२७	३१	३०
डिपो जना	१८९	२१६	१६५
ईम्प्लान्ट जना	४९	३४	९३
आई.यु.सि.डी. जना	८	१	१
CPR -WRA	४.४	५.५	५.६

परिवार नियोजन लगातार प्रयोगकर्ताको विवरण पालिका स्तर

सूचक	आर्थिक वर्ष		
	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०
लगातार प्रयोगकर्ताको प्रतिशत(CPR)/MWRA मा	३५	४१	३९
हाल प्रयोगकर्ता जम्मा	१६७३	१७४४	१६७६
कण्डम	२३५	२८७	२३२
पिल्स	११२	९७	९५
डिपो	४९९	५२६	४६३
ईम्प्लान्ट	६६४	६७४	७३०
आई.यु.सि.डी.	१६३	१६०	१५६

स्वास्थ्य संस्था अनुसार नया परिवार नियोजन प्रयोगकर्ताको विवरण

	सारपानी		गर्पा			धनवाड			आ स्वा. के. धनवाड			रिम			सिनवाड	
	०७७/७८	०७७/७९	०७७/७८	०७७/७९	०७७/८०	०७७/७८	०७७/७९	०७७/८०	०७७/७८	०७७/७९	०७७/८०	०७७/७८	०७७/७९	०७७/८०	०७७/७९	०७७/८०
सूचक	२३	२२	३९	१०४	१४२	११५	१७२	१६६	४६	४७	५५	९८	८४	९०	८९	७१
नयाँ प्रयोगकर्ता जम्मा																
कण्डम जना	९	७	२	६५	११४	५०	९१	९०	११	१०	२१	३३	२६	३४	३३	२९
पिल्स जना	४	१	४	३	६	२	११	७	४	३	३	८	१५	३	५	२
डिपो जना	१०	१४	२१	२८	२२	२८	५२	४१	३३	३२	१५	५६	४३	२३	३४	२४
ईम्प्लान्ट जना	०	०	१२	२	०	३५	१७	१६	०	०	८	०	०	३०	१७	१६
आई.यु.सि.डी. जना	०	०	०	६	०	०	०	०	०	०	०	१	१	०	०	०
CPR -WRA	१.८	२.३	५.७	४.९	४.३	९.९	७.९	१०.३	३.७	४.७	३.४	५.२	४.६	४.५	५.६	४.२

स्वास्थ्य संस्था अनुसार लगातार परिवार नियोजन प्रयोगकर्ताको विवरण

सूचक	सारपानी		गर्पा		धनवाड			आ स्वा.के.धनवाड			रिम			सिनवाड	
	०७७/७८	०७९/८०	०७७/७८	०७९/७९	०७९/८०	०७७/७८	०७९/७९	०७७/७८	०७९/७८	०७७/७८	०७९/७९	०७७/७८	०७९/७८	०७७/७९	०७९/८०
सूचक	८	१५	४६	५८	४५	८४	९९	९७	१०	३३	३१	३७	३६		
	४८	५८	२८३	३१२	२४६	६३९	६५१	६५०	७२	७३	३४२	३३७	३२५	३०३	
	९	२	६५	११४	५०	९१	९०	१०५	११	१०	३३	२६	३४	२९	
	५	१०	९	२५	२६	३२	३२	१८	१५	०	१७	२०	२४	२१	
	३४	४१	५७	८२	६५	५७	१२२	१४५	१२४	५२९	१३६	१३३	६९	७१	६५
इम्प्लान्ट	०	०	१२	१०७	१०१	११०	३८४	३८९	३९७	०	८	१०	१६	१७४	१८७
आई.यू.सि.डी.	०	०	०	४	४	३	१०	९	९	०	०	१४८	१४६	१	१

कार्यक्रम संचालनमा देखिएका समस्याहरू तथा समाधानका उपायहरू

सवाल/समस्याहरू	समाधानका उपाय
सवै संस्थामा Implant को सेवा नभएको	स्वास्थ्य कर्मीलाई तालिमको व्यवस्था गर्ने
सवै संस्थामा IUCD को सेवा नभएको	स्वास्थ्य कर्मीलाई तालिमको व्यवस्था गर्ने

३.३ सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम

३.२.१ पृष्ठभूमि

सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम गर्भ, प्रसव र सुत्केरी अवस्थाको साथै नवशिशुहरूमा हुने जटिलता समयमै पहिचान तथा व्यवस्थापन गरी मातृ तथा नवजात शिशुको मृत्युदरमा कमी ल्याउन संचालित कार्यक्रम हो। खासगरी मातृमृत्यु ३ ढिलाई (व्यक्ति परिवारले सेवाको खोजी गर्दा, निर्णय गर्न हुने ढिलाई, उपयुक्त पाउने हुने ढिलाई) को कारण हुने विभिन्न अध्ययनले देखाएको छ।

गर्भावस्थामा तथा सुत्केरी अवस्थामा हुने रुग्णता तथा मृत्यु घटाउन नेपाल सरकारले ३ वटा रणनीति लिएको छ।

- जन्म योजना बनाई जीवन सुरक्षाका लागी हुने कार्यलाई बढावा दिने। यसको लागी समयमै आर्थिक बचत, यातायात व्यवस्था गर्ने तथा रक्तदाताको व्यवस्था गरी राख्ने।
- संस्थागत प्रसुतिलाई बढावा दिने।
- निश्चित स्वास्थ्य संस्थाहरूमा आधारभूत तथा आकस्मिक प्रसुति सेवा २४ घण्टा उपलब्ध गराउने।
- सक्रिय प्रेषण प्रणाली स्थापित गर्ने। उच्च जोखिम भएका गर्भवतीलाई समुदाय देखी सुविधायुक्त अस्पताल सम्म लैजान उपयुक्त प्रेषण प्रणालीलाई व्यवस्थापन गर्ने।

कपुरकोट गाउँपालिकामा स्वास्थ्य चौकी, आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, गाउँघर क्लिनिक, मार्फत गर्भवती महिलाहरूको जाँच, प्रसुति तथा सुत्केरी सेवा प्रदान गरिन्छ। कपुरकोट गाउँपालिकामा ६ वटै स्वास्थ्य संस्थाहरू बाट २४ घण्टे २४ घण्टे २४ घण्टे सेक्टरको सेवा उपलब्ध छ।

३.२.२ उद्देश्य

- गर्भावस्था, प्रसव अवस्था र सुत्केरी अवस्थामा हुने आमा तथा शिशुको मृत्युदर तथा बिरामीदरलाई घटाउने।
- सुरक्षित मातृत्व बारे समुदायमा चेतना तथा ज्ञानको अभिवृद्धि गरी प्रसुति सेवा लिन प्रोत्साहन गर्ने।

३.२.२ लक्ष्य

- दिगो विकास लक्ष्य अनुरूप सन २०३० सम्ममा मातृमृत्यु लाई ७० प्रति लाख जीवित जन्ममा झार्ने ।
- दिगो विकास लक्ष्य अनुरूप सन २०३० सम्ममानवशिशु मृत्युदर १२ प्रतिजार जीवित जन्ममा झार्ने ।
- दिगो विकास लक्ष्य अनुरूप सन २०३० सम्ममा दक्ष प्रसुति कर्मीबाट सुत्केरी सेवा प्रतिशत ९० प्रतिशत पुर्याउने ।
- दिगो विकास लक्ष्य अनुरूप सन २०३० सम्ममा संस्थागत प्रसुति ९० प्रतिशत पुर्याउने ।
- दिगो विकास लक्ष्य अनुरूप सन २०३० सम्ममा PNC सेवा ९० प्रतिशत पुर्याउने ।

कपुरकोट गाउँपालिकाको सुरक्षित मातृत्व सेवाको विवरण संख्यामा

सूचक	आर्थिक वर्ष		
	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०
पहिलो पटक गर्भ जाँच (कुनै पनि समयमा)	३८६	३५१	३३९
पहिलो पटक गर्भ जाँच संख्या प्रोटोकल अनुसार	३३०	३१४	०
प्रोटोकल अनुसार ४ पटक गर्भ जाँच	२५३	२७१	२५२
प्रोटोकल अनुसार ८ पटक गर्भ जाँच	०	०	१७०
स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुति	२४९	२०९	१९२
SHP बाट प्रसुति सेवा	०	०	८५
SBA (दक्ष प्रसुति कर्मी)बाट प्रसुति सेवा	१९७	१६१	८५
Non SBA अदक्ष प्रसुति कर्मीबाट प्रसुति सेवा	५२	४८	२२
प्रोटोकल अनुसार ३ पटक सुत्केरी सेवा	१९८	२४२	०
घरमा जिवित जन्मेका शिशु संख्या	१७	४	२
प्रोटोकल अनुसार ४ पटक सुत्केरी सेवा	०	०	२७६
यातायात खर्च पाएका जम्मा सुत्केरी संख्या	२४९	२०९	१९२
गर्भ जाच उत्प्रेरणा पाएका जम्मा संख्या	१९९	१७४	१५६
मातृ मृत्यु	०	०	०
नवशिशु मृत्यु	०	०	०

कपुरकोट गाउँपालिकाको सुरक्षित मातृत्व सेवाको प्रगती विश्लेषण प्रतिशतमा

सूचक	आर्थिक वर्ष		
	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०
पहिलो पटक गर्भ जाँच कभरेज (कुनैपनि समयमा)	८६	९९	९८
पहिलो पटक गर्भ जाँच कभरेज (प्रोटोकल अनुसार)	७४	८९	०
प्रोटोकल अनुसार ४ पटक गर्भ जाँच कभरेज	५६	७७	७३
प्रोटोकल अनुसार ८ पटक गर्भ जाँच कभरेज	०	०	३४
स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुति प्रतिशत	४४	४६	५६
SHP बाट प्रसुति सेवा	०	०	२५
SBA बाट प्रसुति सेवा	३२	३२	२५
Non SBAबाट प्रसुति सेवा	१२	१४	६
३ पटक सुत्केरी जाच प्रतिशत	४४	६९	९३
प्रोटोकल अनुसार ४ पटक सुत्केरी जाच प्रतिशत	०	०	८०
मातृ मृत्यु	०	०	०

स्वास्थ्य संस्था अनुसार सुरक्षित मातृत्व सेवाको विवरण संख्यामा

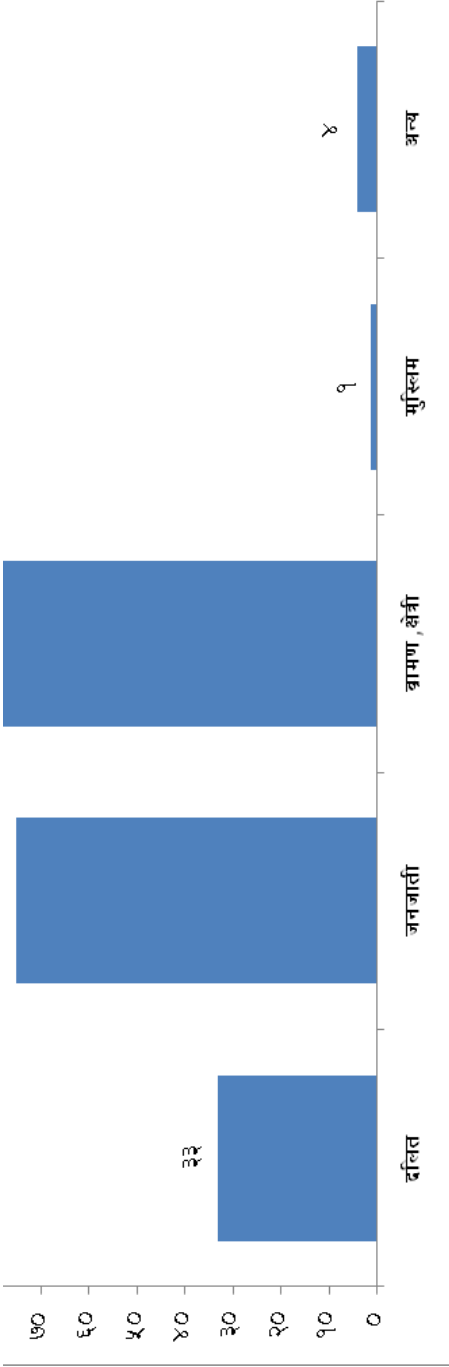
	सारपानी			गर्पा			धनवाड			आ स्वा. के. धनवाड			रिम			सिनवाड		
	०७७ ०७८ ०७९	०७८ ०७९ ०८०	०७९ ०८० ०८१	०७७ ०७८ ०७९	०७८ ०७९ ०८०	०७९ ०८० ०८१	०७७ ०७८ ०७९	०७८ ०७९ ०८०	०७९ ०८० ०८१	०७७ ०७८ ०७९	०७८ ०७९ ०८०	०७९ ०८० ०८१	०७७ ०७८ ०७९	०७८ ०७९ ०८०	०७९ ०८० ०८१	०७७ ०७८ ०७९	०७८ ०७९ ०८०	०७९ ०८० ०८१
सुचक																		
पहिलो पटक गर्भ जाँच (कुनैपनि समयमा)	१२	३५	२९	७८	५९	६०	१२४	११७	११०	१३	१३	१३	७६	७२	७४	५१	५५	५५
पहिलो पटक गर्भ जाँच संख्या प्रोटकल अनुसार	६	२६	०	६३	४८	०	१०६	१०८	०	१२	१२	१२	७६	७३	७७	४७	०	०
प्रोटोकल अनुसार ४ पटक गर्भ जाँच	३	१६	२२	५४	३७	४१	७२	१००	८९	१२	११	१	६८	७२	४४	३५	४२	४२
प्रोटोकल अनुसार ८ पटक गर्भ जाँच	०	०	९	०	०	२७	०	०	३४	०	०	३	०	०	०	०	१६	१६
स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूति	०	०	५	५२	५४	४३	९६	८३	७९	०	०	२	५७	४९	४४	२३	३५	३५
SHIP बाट प्रसूति सेवा	०	०	०	०	०	०	०	०	६४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
SBA (दक्ष प्रसूति कमीबाट प्रसूति सेवा)	०	०	५	४९	४८	४३	९६	६५	६	०	०	२	१७	३०	३५	१८	२२	२२
Non SBA अदक्ष प्रसूति कमीबाट प्रसूति सेवा	०	०	०	३	६	०	०	१८	९	०	०	०	४०	१९	०	५	१३	१३
प्रोटकल अनुसार ३ पटक सुत्केरी सेवा	०	१९	०	४३	५४	०	५९	६८	०	०	८	०	५७	५९	०	३४	०	०
प्रोटकल अनुसार ४ पटक सुत्केरी सेवा	०	०	४५	०	०	३१	०	०	८३	०	०	७	०	०	०	०	४९	४९
यातायात खर्च पाएका जम्मा सुत्केरी संख्या	०	०	५	५२	५४	४३	९६	८३	७९	०	०	२	५७	४९	४४	२३	३५	३५
गर्भ जाँच उत्प्रेरणा पाएका जम्मा संख्या	०	०	४	३८	४४	३६	७७	६९	६८	०	०	२	४६	४७	३८	१४	२४	२४

प्रोटकल अनुसार ४ पटक सुत्केरी जाच प्रतिशत	०	०	१०५	०	०	७१	०	०	०	०	१४	०	०	७२	०	७२
मातृ मृत्यु	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
नव शिशु मृत्यु	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

कार्यक्रम संचालनमा देखिएका समस्या तथा समाधानका उपायहरू

सवाल / समस्याहरू	समाधानका उपायहरू	जिम्मेवारी
वर्धग सेन्टरहरूको मापदण्ड अनुसारको भवन नभएको	भवन निर्माणका लागी पहल गर्ने	स्वा. से. वि. व्यवस्थापन महाशाखा
Non SBA बाट प्रसुती सेवा प्रदान	SBA तालिमको लागि पहल गर्ने	स्वा. कार्यलय , गा. पा.

पालिकास्तरको जातीगत आधारमा संस्थागत प्रसुती सेवा पाएकाहरूको विवरण

३.३ प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा गाउँघर क्लिनिक कार्यक्रम

३.३.१ पृष्ठभूमि

स्वास्थ्य संस्थाबाट टाढा रहेका जनताहरूलाई खासगरी परिवार नियोजन, मातृशिशु स्वास्थ्य, पोषण, प्राथमिक उपचार तथा स्वास्थ्य शिक्षा जस्ता आधारभुत सेवा दिने उद्देश्यले संचालन गरिएको हो । प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा गाउँघर क्लिनिक हरेक वडामा प्रत्येक महिनामा एक पटक निश्चित स्थानमा नियमित रूपमा संचालन गरिन्छ । यस पालिकामा जम्मा १५ वटा गाउँघर क्लिनिक रहेको छ ।

३.३.२ उद्देश्य

प्राथमिक स्वास्थ्य सेवाको अवधारणा अनुरूप आधारभुत स्वास्थ्य सेवा पुर्‍याउने नसकिएको स्थानमा हरेक महिना गाउँघर क्लिनिक संचालन गर्ने ।

३.३.३ रणनीति

- समुदायमा आधारित कार्यकर्ता (अ.हे.व. र अ.न.मी.) मार्फत क्लिनिक संचालन गर्ने ।
- स्वयम् सेवकहरूको सहयोगमा(महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविका, आमा समुह तथा स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समिति) क्लिनिक संचालन गर्ने ।
- गाउँघर क्लिनिकहरूको माध्यमबाट परिवार नियोजन सेवा (कण्डम, पिल्स र डिपो, आधारभुत सुरक्षित मातृत्व, ५ वर्ष मुनिका बालबालिका उपचार, पोषण, स्वास्थ्य शिक्षा तथा परामर्श, सामान्य उपचार तथा पोषण अनुगमन सेवा उपलब्ध गराउने ।

पलिका स्तरमा गाउँघर क्लिनिकबाट दिएको सेवाको विवरण

सूचक	आर्थिक वर्ष		
	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०
जम्मा गाउँघर क्लिनिकको संख्या	१५६	१६८	१८०
संचालन भएको पटक	१४०	१६८	१७२
संचालन भएको प्रतिशत	९०	१००	९६
सेवा दिएको संख्या	२५३२	३६४८	३७६९
प्रति क्लिनिक सेवा दिएको संख्या	१८	२२	२२
प्राथमिक उपचार	३७८	४१०	५०७
बृद्धि अनुगमन गरिएको	१७६८	२७७४	३०३३
कण्डम वितरण (गोटा)	११०	६४५	७८५
पिल्स वितरण (साईकल)	२५	४८	३७
डिपो (जना)	२१०	२९०	२९९

स्वास्थ्य चौकी अनुसार गाउँघर क्लिनिकबाट दिएको सेवाको विवरण

सुचक	सारपानी			गर्पा			धनवाड			आ स्वा.के. धनवाड			रिम			सिनवाड		
	०७७ ०७८ ०७९	०७८ ०७९ ०८०	०७९ ०८० ०८१	०७७ ०७८ ०७९	०७८ ०७९ ०८०	०७९ ०८० ०८१	०७७ ०७८ ०७९	०७८ ०७९ ०८०	०७९ ०८० ०८१	०७७ ०७८ ०७९	०७८ ०७९ ०८०	०७९ ०८० ०८१	०७७ ०७८ ०७९	०७८ ०७९ ०८०	०७९ ०८० ०८१	०७७ ०७८ ०७९	०७८ ०७९ ०८०	०७९ ०८० ०८१
जम्मा गाउँघर क्लिनिकको संख्या	०	२४	२४	३६	२४	२४	१२	१२	२४	२४	२४	२४	४८	४८	४८	३६	३६	३६
संचालन भएको पटक	०	२४	२४	३४	२४	२२	११	१२	२२	२२	२४	२४	४०	४८	४८	३३	३६	३२
संचालन भएको प्रतिशत	०	१००	१००	९४	१००	९२	९२	१००	९२	९२	१००	१००	८३	१००	१००	९२	१००	८९
सेवा दिएको संख्या	०	६५४	७४३	६६६	६०९	६६४	२०९	२२०	२७३	३५८	५६६	४८३	७२६	९४२	९७९	५७३	६५७	६२७
प्रति क्लिनिक सेवा दिएको संख्या	०	२७	३१	२०	२५	३०	१९	१८	१४	१६	२४	२०	१८	२०	२०	१७	१८	२०
प्राथमिक उपचार	०	८३	५१	४४	४४	५१	७३	४६	७४	४८	३९	५९	५३	९८	१३८	१६०	१००	१३४
बृद्ध अनुपमन गरिएको	०	५२१	५५५	५६०	५०२	६४७	९८	१५४	१६७	२२२	४२३	३४१	५१५	६५९	८७४	३७३	५१५	४४९
कण्डम वितरण (गोटा)	०	९०	०	०	१००	०	५०	११५	०	०	२८०	६९५	०	६०	९०	६०	०	०
पिल्स वितरण (साईकल)	०	६	६	०	०	०	०	३	०	०	०	०	२१	३३	२८	४	६	३
डिपो (जना)	०	४४	६६	२२	४	२७	३०	२०	२२	७८	९२	७३	७०	११०	९३	१०	२०	१८

कार्यक्रम संचालनमा देखिएका समस्या तथा समाधानका उपायहरू

सवाल / समस्याहरू	समाधानका उपायहरू	जिम्मेवारी
सवै गाऊघर क्लिनिकको आफ्नो भवन नभएको	भवन निर्माणको लागी संबन्धित निकायमा पहल गर्ने	गाउँपालिका
गाऊघर क्लिनिकमा आवश्यक सामग्रीको अभाव	सम्बन्धित निकायमा पहल गर्ने	गाउँपालिका

३.४ सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयंम् सेविका कार्यक्रम

३.४.१ पृष्ठभूमि

नेपालमा रहेको प्रमुख स्वास्थ्य समस्याहरू मध्य उच्च मातृ तथा शिशु मृत्युदर, कुपोषण, सरुवा रोगहरू र उच्च प्रजनन दर रहेको र ती समस्याहरू बढी मात्रामा महिला तथा बाल बालिकासँग रहेको र धेरै जसो समुदायको सहभागितामा समाधान गर्न सकिने भएको हुदा यस पालिकामा ३७जना महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरू कार्यरत रहेको छन् ।

३.४.२ लक्ष्य

सामुदायिक सहभागिताको माध्यमद्वारा जन स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूमा टेवा पुर्‍याई स्वास्थ्य सम्बन्धि राष्ट्रिय लक्ष्य हासिल गर्ने कार्यमा सहयोग पुर्‍याउने ।

३.४.३ उद्देश्य

- मातृ तथा बाल स्वास्थ्य तथा परिवार नियोजन सेवाका सम्बन्धमा समुदायमा आधारभूत चेतना प्रदान गरी ग्रामीण महिलाहरूमा आत्म निर्भरता बढाउने ।
- स्थानिय श्रोत साधनको प्रयोग गरी प्राथमिक स्वास्थ्य सेवामा समुदाय संलग्नता बढाउन स्वयम् सेविकाहरू लाई परिचालन गर्ने ।

यस आ.व. मा सम्पादित मुख्य क्रियाकलापहरू

- महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविका दिवस मनाईयो ।
- महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरूको वार्षिक समिक्षा गोष्ठी संचालन ।
- संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारबाट प्राप्त बजेट अनुसार पोषाक भत्ता, यातायात खर्च तथा अन्य प्रोत्साहनका कृयाकलाप सञ्चालन गरियो ।

पालिका अनुसार महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरूले सेवा दिएको विवरण

सूचक	आर्थिक वर्ष		
	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०
म.स्वा.स्व.सविका संख्या	४४४	४४४	४४४
प्रतिवेदन पेश गरेको संख्या(वार्षिक)	४४४	४३८	४४३
प्रतिशत	१००	९९	१००
सेवा दिएको जम्मा	८५११	८८२४	१०८५२
प्रति महिना औसत सेवा दिएको	१९	२०	२५
आमा समुहको बैठक बसेको प्रतिशत	८८	९१	९३
गर्भवती महिलालाई भेट गरेकोपटक	७९५	५३५	३९६
पिल्स वितरण (साईकल)	७८२	६४९	६६३
कण्डम वितरण (गोटा)	८३८१	८०१५	६७०७
शवास प्रशवास रोगका जम्मा बिरामी	३६७	३३५	२६९
भाडापखाला रोगको जम्मा बिरामी	७०९	६५०	४३०

स्वास्थ्य चौकी अनुसार महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरूले सेवा दिएको विवरण

सुचक	गण्ड			धनवाड			रिम			सितवाड		
	७७/ ७८	७८ / ७९	७९/ ८०	७७ / ७८	७८ / ७९	७९/ ८०	७७ / ७८	७८ / ७९	७९/ ८०	७७ / ७८	७८ / ७९	७९/ ८०
म. स्वा. स्व. सविका संख्या	१०८	१०८	१०८	१२०	१२०	१२०	१०८	१०८	१०८	१०८	१०८	१०८
प्रतिवेदन पेश गरेको संख्या (वार्षिक)	१०८	१०८	१०८	१२०	१२०	१२०	१०८	१०३	१०८	१०८	१०७	१०७
प्रतिशत	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	९५	१००	१००	९९	९९
सेवा दिएको जम्मा	९७२	१०१८	२१६५	३३०६	४३०५		१५४९	१२९०	२४५०	२६८४	२२११	२२०१
प्रति महिना औसत सेवा दिएको	९	९	२०	२८	३६	३४	१४	१३	२३	२५	२१	२१
आमा समूहको बैठक बसेको प्रतिशत	९८	१००	१००	९६	१००	९२	५७	६४	८०	१००	९८	१००
गर्भवती महिलालाई भेट गरेको पटक	४४	५७	६३	२१९	२०५	२०५	१६५	११९	७९	३६७	१५४	४९
पिल्स वितरण (साईकल)	१९५	१९५	२४३	२१९	१९७	१५३	१५३	८१	९०	२१५	१७६	१७७
कण्डम वितरण (गोटा)	६२०	९३०	१०५५	३३६४	२६०५	१७२२	२९२७	२६१०	२१९०	१४७०	१८७०	१७४०
शवास प्रशवास रोगका जम्मा विरामी	०	०	७७	५८	४६	४१	३४	४६	८	२७५	२४३	१४३

भाडापखाला रोगको जम्मा विरामी	१०४	९७	१०४	१९२	१५३	११७	७८	७०	५२	३३५	३३०	१५७
------------------------------------	-----	----	-----	-----	-----	-----	----	----	----	-----	-----	-----

कार्यक्रम संचालनमा देखिएका समस्या तथा समाधानका उपायहरू

सवाल / समस्याहरू	समाधानका उपायहरू	जिम्मेवारी
महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरूको रेकर्डिङ्ग र रिपोर्टिङ्गमा समस्या	मासिक प्रतिवेदन बैठकमा छलफल गरी पृष्ठ पोषण गर्ने,	सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था

४.रोग नियन्त्रण कार्यक्रम

४.१ औलो रोग नियन्त्रण कार्यक्रम

४.१.१ पृष्ठभूमि

औलो रोग नियन्त्रण कार्यक्रम नेपालमा सन् १९५४ साल देखि सुरु भएको पाईन्छ। नेपालको पहिलो जनस्वास्थ्य कार्यक्रमको रूपमा रहेको यस कार्यक्रम हाल औलो रोग पूर्व निवारण कार्यक्रमको रणनीति लिई संचालन गरिएको छ। यस कार्यक्रम अन्तरगत रोग लाग्ने वित्तिकै निदान तथा उपचार भन्ने चिन्तनले यसको बलम एचकउत त्वभक्तभलत का लागि प्रक्रिया अनुसार उपचार गरिनुको साथै औलो रोग लाग्न नदिन विभिन्न गतिविधिहरू संचालन गरिन्छ। हाल यसको निवारणका लागि केश बेश सर्भिलेन्स रणनीति अवलम्बन गरिएको छ।

४.१.२ Vision दृष्टिकोण

सन् २०२६ सम्ममा नेपाललाई औलो मुक्त बनाउने।

४.१.३ :Vision ध्येय

नेपाली जनतामा सर्व सुलभ तरीकाले प्रभावकारी, गुणस्तरिय र निशुल्क रूपमा औलो विरुद्धको सेवामा पहुँच पुर्‍याउने।

४.१.४ Goals लक्ष्य

- सन् २०१६ सम्ममा स्थानिय औलो रोगलाई हालको अवस्थाबाट ९० प्रतिशतले कम गर्ने तथा स्थानिय औलो भएका गाउँपालिकाहरूको संख्या ७५ प्रतिशतले घटाउने।
- औलोबाट हुने मृत्युलाई सुन्यमा कायम राख्ने।

४.१.४ उद्देश्य

- औलो रोगलाई सन् २०२६ सम्ममा स्थानीय औलो नेपालबाट सुन्यमा भार्ने (निवारण गर्ने) ।
- औलो रोग नियन्त्रणको लागी समुदायमा परिचालन गर्ने ।
- महामारी रोगको नियन्त्रण तथा रोकथामको लागि पूर्व तयारी गर्ने तथा तत्काल सूचना प्राप्त हुने उपचार को व्यवस्था मिलाउने ।
- औलो परिजिवि भेटिने बित्तिकै सोको २४ घण्टा भित्र पत्ता लगाई १ हप्ता भित्र उपचार को व्यवस्था मिलाउने ।
- एकिकृत किटजन्य रोग व्यवस्थापनको लागि फोकल स्प्रेड गर्ने तथा किटनाशक भूल बितरण गर्ने ।
- सन् २०१६ सम्ममा स्थानिय औलो रोगलाई हालको अवस्थाबाट ९० प्रतिशतले कम गर्ने तथा स्थानिय औलो भएका वडाहरुको संख्या ७५ प्रतिशतले घटाउने ।
- औलो हुने मृत्युलाई सुन्यमा कायम राख्ने ।
- कपुरकोट गाउँपालिका औलोको न्युन जोखिम क्षेत्र पर्दछ ।

४.२ कालाजार निवारण कार्यक्रम

४.२.१ पृष्ठभूमि

यो रोग स्पाण्ड फ्लाई नामक भूसुनाले टोकेर लाग्ने सरुवा रोग हो । नेपालको पूर्वी र मध्य तराई तथा केही पहाडी जिल्लाहरुमा वर्षा र गर्मीको मौसममा यो रोग फैलिने गर्छ । यो रोग लागेपछि रोगी मानिसको अनुसार, हात, खुट्टा तथा पेटको छाला कालो हुने भएकाले यो रोगलाई कालाजार भनिएको हो । नेपालमा कालाजार रोग नियन्त्रण कार्यक्रमका लागि सन् २००५ साल देखि सुरु भएको पाईन्छ । कालाजारबाट जोखिममा भएका समुहकाको स्वास्थ्यमा सुधार ल्याई जनस्वास्थ्य रुपमा रहन नदिन रोग पत्ता लाग्ने बित्तिकै उपचार, किटजन्य रोगको एकिकृत व्यवस्थापन, रोगको सर्भिलेन्स गरी कार्यक्रम संचालन गरिन्छ ।

४.२.२ लक्ष्य

कालाजारका विरामी प्रति १०००० जनसंख्या भन्दा कममा भार्ने ।

४.२.३ उद्देश्य

- कालाजारका जोखिममा रहेका गरीब, विपन्न, सेवाको पहुँचबाट टाढा रहेका समुदायमा रोग प्रकोप

दर घटाउने ।

- कालाजारबाट हुने मृत्युदरलाई कमगरी राख्ने ।
- कालाजारका बिरामीहरुको उपचार गर्ने ।
- कालाजार प्रभावित क्षेत्रमा किटनाशक औषधि छर्नेको व्यवस्था गर्ने ।

४.३ हात्तीपाईले रोग निवारण (आम औषधि वितरण) कार्यक्रम

४.३.१ पृष्ठभूमी

हात्तीपाईले रोग एक प्रमुख जनस्वास्थ्य समस्याको रुपमा रहेको छ । यसलाई दीर्घकालिन रुपमा असमर्थ, असक्त, तथा अपांग बनाउने दोश्रो प्रमुख रोगको रुपमा लिईन्छ । हात्तीपाईले रोग विश्वका करीब ८३ मुलुकहरुमा विद्वमान रहेको र करीब १ अरब ३० करोड मानिसहरु यो रोगको जोखिममा रहेको तथा १२ करोड मानिसहरु मा यो रोग लागिसकेको छ । ६० प्रतिशत हात्तीपाईलेका बिरामीहरु दक्षिण पूर्वी एशियामा नै रहेका छन् । सन् १९९७ मा यस रोगलाई सन् २०२० सम्म विश्वमै जनस्वास्थ्य समस्याको रुपमा रहन नदिने विश्व स्वास्थ्य संगठनको घोषणा अनुरूप नेपालमा पनि यस रोग विरुद्धको अभियान थालनी गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०५९/६० देखि नेपालमा यस कार्यक्रम लागु भएको भएता पनि र आ.व. २०६८/६९ देखि सल्यान जिल्ला र यस गा.पा.मा पनि यो कार्यक्रम संचालन गरिएको छ ।

४.३.२ रणनीति

- रोगको संक्रमण हुनबाट बचाउन । यो रोगबाट प्रभावित जिल्ला भित्र बसोबास गर्ने औषधि खान योग्य सबै जनसमुदायलाई रोग विरुद्ध औषधि (डि.इ.सी. र अल्बेण्डाजोल) चक्की वर्षको एक एक पटक गरि चार देखि ६ वर्ष सम्म खुवाउने ।
- रोग लागिसकेका बिरामीहरुलाई सरल तथा प्रभावकारी स्वयम् उपचार विधि अपनाउन लगाउने ।

४.३.३ उद्देश्य

- हात्तीपाईले रोग फैलनबाट रोक्न र बिरामी संख्यामा कमी ल्याउन ।
- हात्तीपाईले रोगका बिरामीहरुलाई दीर्घरोग, असक्त र कुरुपता हुनबाट बचाउन ।

४.४ क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम

४.४.१ पृष्ठभूमि

क्षयरोग विश्वकै प्रमुख जनस्वास्थ्य समस्याको रूपमा रहेको छ। नेपालको कुल जनसंख्याको भण्डै ४५ प्रतिशत मानिसहरु यस रोगबाट संक्रमित छन् जसमध्ये ६० प्रतिशत आर्थिक दृष्टिकोणले उत्पादनशील उमेरका मानिसहरु रहेका हुन्छन्। नेपालमा प्रतिवर्ष ४०००० नयाँ क्षयरोगीका बिरामीहरु देखिन्छन् जसमध्ये २०००० खकार पोजेटिभ हुन्छन्। ५००० देखि ७००० सम्म बर्षेनी यस रोगबाट मृत्युहुने गरेको पाईन्छ। त्यसैले यस कार्यक्रमलाई नेपाल सरकारले राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त कार्यक्रमको रूपमा लिएको छ। यसको प्रभावकारी उपचार र नियन्त्रणको लागि नेपालमा सन् १९९६ देखि डट्स विधि द्वारा उपचार कार्यक्रम संचालन गरिएको छ। क्षयरोगको उपचारको लागि प्रयोगशाला सुविधा भएको स्थानलाई रोग निदान केन्द्र तथा सबै स्वास्थ्य चौकीहरुलाई डट्स उपचार केन्द्रको रूपमा संचालनगरिदै आएको छ।

विश्व स्वास्थ्य संगठनले क्षयरोगमुक्त विश्व बनाउने परिकल्पना(Vision)अनुसार सन् २०१६ देखि २०५० का लागि THE END Strategy सार्वजनिक गरेको छ। यस रणनीतीलाई आत्मसात् गर्दै राष्ट्रिय क्षयरोग कार्यक्रमले निम्नानुसारको परिकल्पना, लक्ष्य र उद्देश्यहरु निर्धारण गरिएको छ।

४.४.२ परिकल्पना (Vision)

- सन् २०५० सम्ममा क्षयरोगको महामारी अन्त्य गर्ने। (To End Tuberculosis Epidemic by 2050)

४.४.३ लक्ष्य

- आ.व. ०७७/७८ मा २३८ प्रतिलाख जनसंख्यामा नया क्षयरोगी हुने दर (Incidence Rate) भएको मा यो दरलाई आ.व. ०८२/८३ सम्ममा १८१ प्रतिलाख जनसंख्यामा झार्ने र मृत्युदरलाई आ.व. ०७७/७८ को ५८ प्रतिलाख जनसंख्या बाट घटाई ०८२/८३ सम्ममा २३ प्रतिलाख जनसंख्यामा झार्ने। आ.व. ०९१/९२ सम्ममा क्षयरोगको महामारी अन्त्य र आ.व. २१०६/०७ सम्म क्षयरोग निवारण गर्ने। क्षयरोगको कारण परिवारमा पर्ने आर्थिक व्ययभार (Catastrophic Cost) शुन्यमा झार्ने।

४.४.४ आवधिक लक्ष्य

- सन् २०१५ को तुलनामा सन् २०२१ क्षयरोगबाट प्रभावित नयाँ बिरामीको संख्या २० प्रतिशतले कम गर्ने र बिरामी पत्तालगउने (case notification)को संख्या सन् २०१६ को जुलाई देखि सन् २०२१ को जुलाई सम्ममा कुल संख्या २० हजारले बढाउने।
- सन् २०५० सम्म नयाँ क्षयरोगका बिरामीदर १ जना प्रति दश लाखमा झार्ने।
- क्षयरोगका कारणबाट हुने बिरामीदर कम गर्ने र मृत्यु शुन्य गर्ने।

४.४.५ उद्देश्यहरू (Objectives)

- क्षयरोग अन्तका लागि राजनैतिक प्रतिबद्धता , दिगोपना, विरामीमैत्री स्वास्थ्य प्रणालीको विकास , सुदृढीकरण गर्नु ।
- क्षयरोगको पहिचान,निदान ,गुणस्तरिय उपचार र रोकथामको सुनिश्चितता गर्नु ।

संचालित कार्यक्रमहरू

१) यस आ.व.मा पालिका स्तरमा क्षयरोग कोहर्ट विश्लेषण कार्यक्रम ३ पटक गरियो ।

क्षयरोगीका विवरण पालिका स्तर

सूचक	आर्थिक वर्ष		
	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०
जम्मा विरामी संख्या	२९	४०	३९
पि.बि.सी.	२१	३०	२३
पि.सी.डी.	३	४	११
ई.पी.	५	६	६
Case notification rate All form of TB/100000	१४०	२२८	२२०
Cure rate (New PBC)	१००	९१	९५
Treatment Success Rate all form of TB	९६	९०	९५

गत बर्ष दर्ता भएका बिरामीहरूको उपचार नतिजा विवरण (Treatment outcome)

Treatment outcome		No.of cases registered		Cured		Completed			Failure		Died		Lost to follow up		Not evaluated		
F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M
PBC	New	99	95	90	92	0	0	0	0	0	0	0	0	9	9	0	0
	Relapse	2	9	2	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Treatment after failure	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Treatment after lost to followup	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Others reviously treated	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Previously treated history unknown	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	HIV + All types	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PCD & EP	PCD	9	3	0	0	9	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		New	8	3	0	0	8	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	PCD		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Others	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

स्वास्थ्य संस्था अनुसार क्षयरोगीका विवरण

	सारपानी			गाँव			धनवाड़			आ स्या के धनवाड़			रिम			सिनवाड़		
	०७३/७८	०७८/७९	०७९/८०	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०
सुचक	०	०	३	८	९	१	६	६	१	०	०	३	८	११	६	५	१४	१२
जम्मा विरामी सख्या	०	०	०	५	५	१	५	५	५	०	०	३	५	९	५	४	११	९
पि वि.सी.	०	०	२	२	२	३	०	१	२	०	०	०	१	०	१	०	०	२
पि.सी.डी.	०	०	१	१	१	२	१	०	२	०	०	०	२	२	०	१	३	१
ई.पी.																		
Case notification rate All form of TB/100000	०	०	१३५	२९८	४०२	२६५	२४३	२२०	३२७	०	०	११२	१६६	२६१	१४१	१२५	३९३	३३४
Cure rate (New PBC)	०	०	०	१००	१००	१००	१००	८६	१००	०	०	०	१००	१००	८९	१००	७५	९१
Treatment Success Rate all form of TB	०	०	०	१००	१००	१००	१००	८८	१००	०	०	०	८३	८८	९१	१००	८०	९३

४.५ कुष्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम

४.५.१ पृष्ठभूमि

कुष्ठरोग परापूर्वकाल देखि नै जनस्वास्थ्यको प्रमुख समस्याको रूपमा रहेको छ। यो रोगको विरुद्ध प्रभावशाली औषधि भएता पनि विरामीहरुले रोग लुकाउने र समयमै उपचारको लागि सम्पर्कमा नआउने कारणले गर्दा यो रोग एउटा सामाजिक चुनौतीको रूपमा रही रहेको छ। हाल यो रोग निवारणको स्थितीलाई निरन्तरता दिनको लागी सबै स्वास्थ्य संस्थाबाट निःशुल्क रूपमा एम.डि.टी. उपचार सेवाको साथ साथै चेतनामूलक कार्यक्रम समेत संचालन गरिदै आएको छ।

४.५.२ उद्देश्य

- प्रति दश हजार जनसंख्यामा कुष्ठरोगका विरामीहरुका संख्या १ भन्दा कममा ल्याउने।
- शुरुकै अवस्थामा रोग पत्ता लगाई बहु औषधि उपचार दिने र अङ्गभङ्ग र असमर्थता हुनबाट जोगाउने।
- स्वास्थ्य शिक्षाको माध्यमबाट समुदायमा रहेको कुष्ठरोगप्रतिको नकारात्मक धारणा हटाउने।

४.५.३ राष्ट्रिय लक्ष्य

- दीर्घकालिन रूपमा कुष्ठरोगलाई निवारण गर्ने।

कुष्ठरोगको विवरण पालिका स्तर

सूचक	आर्थिक वर्ष		
	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०
नयाँ विरामी	१	१	१
NCDR 100000	४.८	५.७	५.६
Incidence Rate 10000	०.४८	०.५७	०.५६
Disability rate	०	०	०

स्वास्थ्य संस्था अनुसार कुष्ठरोगको विवरण

सूचक	गर्पो			धनवाड			रिम			सितवाड		
	०७७/ ७८	०७८/ ७९	०७९/ ८०	०७७/ ७८	०७८/ ७९	०७९/ ८०	०७७/ ७८	०७८/ ७९	०७९/ ८०	०७७/ ७८	०७८/ ७९	०७९/ ८०
नया विरामी	०	०	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०
NCDR 100000	०	०	०	०	३६.६	०	०	०	२३.५	०	०	०
Inci- dence Rate 10000	०	०	०	०	३.७	०	०	०	२.३	०	०	०
Disabili- ty rate	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

४.६ एच आई भी एड्स तथा यौनरोग नियन्त्रण कार्यक्रम

४.६.१. पृष्ठभूमि

नेपालमा सन् १९८८ मा पहिलो केश देखिए पछि एचआईभी लाई पनि जनस्वास्थ्य को समस्याको रुपमा लिई नियन्त्रण कार्यक्रम लागु गरिएको हो । हाल नेपालमा एचआईभी केन्द्रकृत महामारी (Consonotreated Epidemic) को रुपमा र ८० प्रतिशत भन्दा बढी एचआईभीको संक्रमण महिला पुरुष बिच हुने असुरक्षित यौन सम्पर्कको माध्यमबाट सर्ने गरेको पाइएको छ । विशेष गरी सुई द्वारा लागु पदार्थ लिनेहरु, यौन कर्मी महिलाहरु, पुरुष समलिङ्गहरु उच्च जोखिमको समुहमा रहेका छन् भने आप्रवासी कामदारहरु, यौनकर्मी महिलाका ग्राहाकहरु पनि बढी जोखिमको रुपमा रहेका र ती बाट अन्य मानिसहरुमा एचआईभी को संक्रमण फैलिने गरेको हुँदा उनीहरु पुल (Bridge) को रुपमा काम गरि रहेका छन् । सन् २०१६ को तथ्यांक अनुसार नेपालमा एचआईभीको Prevalence rate ०.१९ प्रतिशत रहेको छ ।

४.६.२ लक्ष्य

एचआईभी रोकथाम, उपचार, हेरचाह र सहायोगमा सर्व व्यापी पहुँच पुऱ्याउने ।

४.६.३ मुख्य उद्देश्य

- मुख्य समुहहरु ९० प्रतिशतको पहिचान सिफारिस तथा परिक्षण गर्ने ।
- एचआईभी भएको निदान भएका ९० प्रतिशत व्यक्तिहरुको उपचार गर्ने ।
- एचआईभी निदान भएका मध्ये ९० प्रतिशत व्यक्तिहरुलाई Anti Retro Viralनिरन्तर उपचारमा राख्ने ।
- आमाबाट बच्चामा हुने संक्रमणको निवारण गर्ने र आमाहरुलाई जीवित तथा स्वस्थ राख्ने ।
- जन्मजात सिफीलिस उन्मुलन गर्ने ।
- नयाँ एचआईभी संक्रमणमा ७५ प्रतिशतले कमी ल्याउने ।

४.६ उपलब्धि

- सन् २०२० सम्ममा नयाँ संक्रमण ७५ प्रतिशतले कम हुनेछ ।
- सन् २०२० सम्ममा ९०-९०-९० र सन् २०३० सम्ममा ९५-९५-९५ उपचार लक्ष्य हासिल हुनेछ ।
- सन् २०२० सम्ममा शुन्य भेदभावको लक्ष्य हासिल हुनेछ ।
- सन् २०२० सम्ममा बालबालिकामा हुने नयाँ संक्रमण अन्त्य हुनेछ ।

आ.व २०७९/८० मा पी.एम.टी.सी.टी. PMTCT बाट दिइएको सेवाको विवरण

Name of Health Institution	Counselling and testing in Pregnancy, Labour and Delivery, Puerperium		
	Counseled	Tested	Positive
B.H.C. sarpani	४	४	०
Garpa HP	६४	१७	०
Dhanwang HP	८५	४६	०
B.H.C. Dhanwang	८	८	०
Rim HP	७२	९	०
Sinwang HP	४२	२	०
Total	२७५	८६	०

५. उपचारात्मक सेवा कार्यक्रम

५.१ पृष्ठभूमी

सम्पूर्ण जनतालाई बिरामीको कारणबाट हुने मृत्यु तथा अशक्तताबाट जोगाउनका लागि उपचार सेवा पुर्‍याउने उद्देश्यले विभिन्न तहमा केन्द्र देखि समुदायस्तर सम्म स्वास्थ्य संस्थाहरुको व्यवस्था गरिएको छ जस अनुरूप यस पालिकामा स्वास्थ्य चौकी ४ वटा र आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र २ वटा बाट निदान, उपचार तथा प्रेषण कार्य भैरहेको छ, नेपाल सरकारको नीति अनुसार स्वास्थ्यलाई आधारभूत मानव अधिकार को रुपमा गरिएको संबैधानिक व्यवस्था अनुरूप स्वास्थ्य चौकीहरुमा आम नागरिकलाई तोकिएका औषधिहरु र बिरामी दर्ता निशुल्क गरिदै आएको छ ।

५.२ उद्देश्य

- विरामी हुने दर कम गर्ने ।
- रोगबाट हुने मृत्युदर कमगर्ने ।
- मनिसको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने ।

बहिरंग सेवा (OPD Service)

कपुरकोट गा.पा.को विरामीको ३ बर्षको तुलनात्मक विवरण

सुचकहरु	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०
ओ.पि.डी.मा आएका नया विरामी संख्या	१३२६३	१४०८३	११९८०
कुल जनसंख्या मध्य ओ.पि.डी.मा आएका नया विरामी प्रतिशत	६४	८०	६८
कुल जनसंख्या मध्य ओ.पि.डी.मा आएका नया महिला विरामी संख्या	८४१५	८७४२	७५३१
कुल जनसंख्या मध्य ओ.पि.डी.मा आएका नया पुरुष विरामी संख्या	४८४८	५३४१	४४४९
ओ.पि.डी.मा आएका नया जेष्ठ नागरिकको संख्या	१६८३	२०२५	२९८२

स्वास्थ्य चौकी अनुसार बिरामीको ३ बर्षको तुलनात्मक विवरण

सूचक	सारपानी			गर्पा			धनवाड			आ स्वा. के. धनवाड			रिम			सिनवाड		
	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	०७७/७८	०७७/७८	०७९/८०	०७७/७८	०७७/७८	०७९/८०	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	०७७/७८	०७७/७८	०७८/७९	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०
ओ.पि.डी. मा आएका नया बिरामी संख्या	१२२५	१२२९	८९०	१७५५	१७५५	१५९८	२५२५	२५२३	२०४७	१४१०	१४२७	९२४	३२६८	३७३९	३८११	३००२	३३९०	२७०
कुल जनसंख्या मध्य	४५	५६	४०	७९	७९	७१	७७	९३	७४	४५	५४	३५	६८	८९	९०	७५	९५	७५
ओ.पि.डी. मा आएका नया बिरामी प्रतिशत																		
कुल जनसंख्या मध्य																		
ओ.पि.डी. मा आएका नया महिला बिरामी संख्या	७८०	७१४	४९५	११२३५	११०५	१०४३	१६९२	१६७९	१३७८	७८५	८३४	५३५	२१०९	२३७७	२३५४	१८१४	२०३३	१७९६
कुल जनसंख्या मध्य																		
ओ.पि.डी. मा आएका नया पुरुष बिरामी संख्या	४४५	५१५	३९५	५९८	६६०	५५५	८८३	८४४	६६९	६२५	५९३	३८९	११५९	१३६२	१४५७	११८८	१३५७	९८४
ओ.पि.डी. मा आएका नया जेष्ठ नागरिकको संख्या	१२२	१६२	१३०	३६१	२३९	३६९	४२७	६२६	९७३	१४९	२२९	२४३	३१३	३४७	६९७	३११	३९५	५७०
ओ.पि.डी. मा आएका नया जेष्ठ नागरिकको प्रतिशत	१२	१२	११	१७	१२	१६	१३	१५	२२	१२	१५	२०	९	८	१३	९	११	१४

६. स्वास्थ्य शिक्षा सूचना तथा संचार कार्यक्रम

६.१ पृष्ठभूमी

सबैको लागि स्वास्थ्य भन्ने विश्व स्वास्थ्य संगठनको अवधारणा अनुरूप स्वास्थ्य सेवाको पहुँच जनसमुदाय सम्म पुर्‍याउन लागतको दृष्टिकोणले सूचना शिक्षा तथा संचार कार्यक्रम प्रभावकारी कार्यक्रमको रूपमा मान्न सकिन्छ। जनतामा रहेको ज्ञान, धारणा र व्यवहारमा परिवर्तन ल्याई स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार ल्याउने अपेक्षा राखी यस कार्यक्रम संचालन गरिएको हो। विशेषगरी समुदाय स्तरसम्म स्वास्थ्य शिक्षाको माध्यमबाट विभिन्न स्वास्थ्यकर्मी र महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरु मार्फत स्वास्थ्य शिक्षा गतिविधिहरु संचालन गरिदै आएको छ।

६.२ उद्देश्य

- आम नागरिकको स्वास्थ्य चेतना र ज्ञान अभिवृद्धि तथा स्वास्थ्य व्यवहार प्रवर्द्धन गर्न आधुनिक तथा परम्परागत संचारका तरीकाहरुलाई व्यापक र समानुपातिक रूपमा परिचालन र प्रयोग गर्ने।
- व्यक्ति समुदाय, संघ संस्था र संचार माध्यमहरुसँगको सहयोग, समन्वय र सहकार्यलाई चुस्त बनाई केन्द्र, क्षेत्र, जिल्ला र समुदाय स्तर सम्म स्वास्थ्य संचार संवन्धि कार्यक्रमहरु सुदृढीकरण, विस्तार र कार्यान्वयन गर्ने।
- स्वास्थ्य संचार कार्यक्रमहरुलाई केन्द्र, जिल्ला र समुदाय स्तर सम्म प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नका लागि पर्याप्त श्रोत श्रृजना एकीकरण र परिचालन गर्ने।
- स्वास्थ्य संवन्धि विभिन्न विषयका सन्देश, सूचना र सामग्रीहरुको गुणस्तरियता, शुद्धता, आधिकारिकता, एकरूपता र उपयुक्त कायम राखी अनधिकृत रूपले प्रचार प्रसार र दोहोरोपना रोक्ने।
- स्वास्थ्यसन्देश वा सूचनाको पहुँचबाट बंचित भएका नागरिकहरु सम्म गुणस्तरिय स्वास्थ्य सन्देश वा सूचना उपयुक्त माध्यम तथा तरीकाबाट प्रदान गर्ने।
- स्वास्थ्य प्रति जन समुदायमा सकारात्मक धारणाको विकास गर्ने।
- जनतालाई स्वस्थ र सकारात्मक व्यवहार अपनाउन अभिप्रेरित गर्ने।
- स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुमा जन सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने।

७. जनशक्ति व्यवस्थापन कार्यक्रम

७.१ पृष्ठभूमी

स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान गरिने सेवामा निरन्तरताको साथै गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न त्यहाँ रहेको जनशक्तिको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ। जनशक्तिको उचित व्यवस्थापन भएमा मात्र जनतालाई अत्यावश्यकिय स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउनको साथै सेवाको पहुच बढाउन सकिन्छ।

७.२ उद्देश्य

- यस गाउँपालिका अन्तर्गत स्वास्थ्य संस्थाहरुका कर्मचारीको रेकर्ड अध्यावधिक गर्ने।
- नेपाल सरकारको निती अनुसार कर्मचारीहरुको नियुक्ति, सरुवा, काज, बिदा, अवकाश अध्यावधि गर्ने।
- जनशक्तिको व्यवस्थापन गरी जनताको आधारभूत र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा पुर्याउने।
- कर्मचारीको कार्य सम्पादन मुल्यांकन गर्ने।

मानव संसाधन अर्न्तगत यस गाउँपालिकामा स्वास्थ्य क्षेत्रमा रहेका जम्मा पदको विवरण

पद	स्वीकृत दर बन्दी संख्या	पदपुर्ति	कार्यरत		कैफियत
			स्थायी	करार सेवा	
ज.स्वा.नि. /सि.अ.हे.व.	५	५	५	०	
अ.हे.व.	८	८	८	३	
अ.न.मी. /सि.अ.न.मी.	९	७	७	९	कार्यक्रम करार ३ जना
ल्या.अ. ल्या.टे.	०	०	०	१	
कविराज	१	१	१	०	
वैद्य	१	१	१	१	
का.स.	०	०	०	११	
जम्मा	२४	२२	२२	२५	

यस गाउँपालिकामा स्वास्थ्य क्षेत्रमा रहेका कर्मचारीहरूको विवरण (स्वास्थ्य शाखामा)

क्र.सं.	नाम / थर	पद	ठेगाना	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	सुवाश हमाल	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	दार्मा गा.पा.३ सल्यान	९८४७९०८३२९	स्थायी
२	जमुता सिंह	सि.अ.न.मी	कपुरकोट गा. पा. ३ सल्यान	९८४४९६५४३७	स्थायी
गर्गा स्वास्थ्य चौकी					
क्र.सं.	नाम / थर	पद	ठेगाना	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	भुवन डाँगी	ज.स्वा.नी.	तुलसीपुर उ.म.न.पा. ८ दाङ	९८४८१७०५०१	स्थायी
२	भुमिका पुन	सि.अ. हे. व	तुलसीपुर उ.म.न.पा. ६ दाङ	९८०६२४३०२२	स्थायी
३	प्रतिभा बुढामगर	अ. हे. व	त्रिवेणी गा.पा. ७ पश्चिम रुकुम	९८६६६०६८१०	स्थायी
४	माया पुन	सि.अ.न.मी	घोराही उ.म.न.पा. १३ दाङ	९८०६२४३०२२	स्थायी
५	ओमा खड्का	अ.न.मी	कपुरकोट गा. पा. १ सल्यान		करार
६	विवा वि. क.	का. स.	कपुरकोट गा. पा. २ सल्यान	९८१०९२५६७२	करार
७	नरजिता राना	का. स.	कपुरकोट गा. पा. २ सल्यान	९८०९७३३१५१	करार
धनवाड स्वास्थ्य चौकी					
क्र.सं.	नाम / थर	पद	ठेगाना	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	देवेन्द्र कुमार सेन	सि.अ.हे.ब. अ.छैठौँ	कपुरकोट गा. पा. ३ सल्यान	९८०९७६१९९५	स्थायी
२	पहल वहादुर रोका	सि.अ.हे.ब	तुलसीपुर उ.म.न.पा. ११ दाङ	९८४७८८५४४०	स्थायी
३	ममता देवकोटा	अ.हे.ब	वाफीकोट गा.पा.९ रुकुम	९८६७९७४७४१	स्थायी
४	सुजाता भण्डारी	सि.अ.न.मी.	तुलसीपुर उ.म.न.पा. ५ दाङ	९८६५२१७५७७	स्थायी
५	युवकली कडेल	सि.अ.न.मी.	ववइ गा.पा.४ दाङ	९८४३६९२३७७	स्थायी
६	टिकामाया नेपाली	अ.न.मी.	कपुरकोट गा. पा. ५ सल्यान	९८६०४९७३५३	करार
७	कामना रेग्मी	अ.न.मी.	कपुरकोट गा. पा. ३ सल्यान	९८४८४८४२७२	करार
८	रिता बुढाथोकी	ल्या.अ.	कपुरकोट गा. पा. ४ सल्यान	९८०९५९५४०१	करार
९	शुशिला सेन	का. स	कपुरकोट गा. पा. ३ सल्यान	९८१०८५०८१०	करार
१०	वालिका सेन	का. स	कपुरकोट गा. पा. ३ सल्यान	९८०९७५०२३२	करार
रीम स्वास्थ्य चौकी					
क्र.सं.	नाम / थर	पद	ठेगाना	सम्पर्क नं.	कैफियत

१	लोक व. वस्नेत	ज.स्वा.नी.	वागचौर न.पा. सल्यान	९८४७९९५५८७	स्थायी
२	टिकाराम न्यौपाने	सि.अ.हे.व.	तु.उ.मा.न.पा, ५ दाङ्ग	९८१०८४१२१३	स्थायी
३	नेत्रा बोहरा	सि.अ.न.मी.	कपुरकोट गा. पा. ५ सल्यान	९७४८५०८८३५	स्थायी
४	लक्ष्मी सिंह	सि.अ.न.मी.	तु.उ.मा.न.पा, ५ दाङ्ग	९८०९७९७५३७	स्थायी
५	सुनिता पुन	अ.न.मी	कपुरकोट गा. पा. ५ सल्यान	९८२२९६९६७७	करार
६	कमला वि.क.	का. स.	कपुरकोट गा. पा. ५ सल्यान	९८०९७९२९६५	करार
७	भुमा वुढा	का. स.	कपुरकोट गा. पा. ५ सल्यान	९८०९७९२९६८	करार

सिनवाड स्वास्थ्य चौकी

क्र.सं.	नाम / थर	पद	ठेगाना	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	श्रीधर लामिछाने	ज.स्वा.नी.	छत्रेश्वरी गा.पा. सल्यान	९८४३१८३२९२	स्थायी
२	मुना आचार्य	अ.हे.ब	शान्तीनगर गा.पा. ५ दाङ्ग	९८२२८७५१७०	स्थायी
३	जानका के.सी	सि.अ.हे.ब	तुलसीपुर उ.म.न.पा. ११ दाङ्ग	९८४४९३२७२४	स्थायी
४	चाँदनी वली	अ.न.मी	वागचौर नगरपालिका, ९ सल्यान	९७४१४८५२२३	करार
५	संगीता वुढाथोकी	अ.न.मी	कपुरकोट गा. पा. २ सल्यान	९८०९८६८६६०	करार
६	मेनका महतारा	अ.न.मी	कपुरकोट गा. पा. ६ सल्यान		
७	पार्वता के.सी	का. स	कपुरकोट गा. पा. ६ सल्यान	९८१२८४९३४२	करार
८	विमला महतारा	का. स	कपुरकोट गा. पा. ६ सल्यान	९८०९८६२२९१	करार

आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र सारपानी

क्र.सं.	नाम / थर	पद	ठेगाना	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	धन वहादुर घर्तिमगर	अ.हे.व.	कपुरकोट गा. पा. ५	९८२९५९११९९	करार
२	जिवन देवकोटा	अ. हे. व.	कपुरकोट गा. पा. ५	९८१२८३२४००	करार
३	धन कुमारी राना	अ.न.मी.	कपुरकोट गा. पा. २ सल्यान	९८१७५६६४०३	करार
४	गंगा राना	अ.न.मी.	कपुरकोट गा. पा. १	९८६६५६२३३५	करार
५	सिता वुढा घर्तिमगर	का. स.	कपुरकोट गा. पा. १	९८०६२५८१३४	करार

आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र धनवाड

क्र.सं.	नाम / थर	पद	ठेगाना	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	जगत वहादुर वि.क	अ.हे.व.	सानोभेरी गा.पा.१ पश्चिम रुकुम	९८६१४४७९५९	स्थायी

२	विर वहादुर थापामगर	अ.हे.व.	कपुरकोट गा. पा. ५	९८१२८३५५१६	करार
३	गीता रिजाल	सि.अ.न.मी.	शान्तिनगर गा. पा. २ दाङ्ग	९८०९८२८३५५	स्थायी
४	दिपा साहु	अ.न.मी.	कपुरकोट गा. पा. ५		
५	देवा बुढामगर	का. स.	कपुरकोट गा. पा. १	९८६९७३८६७१	करार
रिम गाँउ आयुर्वेद औषधालय					
क्र.सं.	नाम / थर	पद	ठेगाना	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	शारदा भण्डारी	कविराज	तुलसीपुर उ.म.न.पा. दाङ्ग	९८०९३५३८९७	स्थायी
२	रिना कुमारी शाही	वैद्य	कालिकोट	९८६९८६३७५६	करार
३	सुन प्रसाद खत्री	का. स.	कपुरकोट गा. पा. ३ सल्यान	९८४२७२०९६३	करार

महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको वडा अनुसारको विवरण

क्र.सं	परिवय पत्र नं.	नाम, थर	जन्म मिति	पालिका	वडा नं	कार्यत स्वास्थ्य संस्थाको नाम	शैक्षिक यो यता	तालिम		मोवाईल नं
								आधारभूत तालिम लिएको मिति	पं-नताजकी तालिम लिएको मिति	
१	४१६९१	राम कुमारी सेन	२०४०।०३।०६	कपुरकोट	३	धनवाड	एस.एल.सी.	२०७९	नलिएको	९७४९२८०६१३
२	४१६९२	चित्रा कुमारी खड्का	२०२८।०२।१८	कपुरकोट	३	धनवाड	३ कक्षा	२०७९	नलिएको	९७४९२८०६१०
३	४१६९५	लिला सेन	२०४२।०३।१५	कपुरकोट	३	धनवाड	८ कक्षा	२०७९	नलिएको	९७४९२८०६११
४	—	रेजिना वाँठा	२०५४।१२।०३	कपुरकोट	३	धनवाड	एस.एल.सी.	२०७९	नलिएको	९७४९२८०६१२
५	४१६९६	हिम कुमारी गिरी	२०३५।०७।२९	कपुरकोट	३	धनवाड	१२ कक्षा	२०६२	नलिएको	९७४९२८०६०९
६	४१६९०	टेक कुमारी पन	२०४२।०९।०२	कपुरकोट	३	धनवाड	एस.एल.सी.	२०६८	नलिएको	९७४९२८०६१४
७	४१६९३	पार्वती बुढा	२०५१।०२।१८	कपुरकोट	३	धनवाड	८ कक्षा	२०७९	नलिएको	९७४९२८०६१५
८	४१६९४	धनसरी भण्डारी	२०४६।१०।२२	कपुरकोट	३	धनवाड	७ कक्षा	२०७९	नलिएको	९७४९२८०६१७
९	४१६९८	सेती वि.क.	२०५२।११।१०	कपुरकोट	३	धनवाड	७ कक्षा	२०७९	नलिएको	९७४९२८०६१६
१०	४१६९७	राधा बुढा	२०४६।०२।१०	कपुरकोट	३	धनवाड	८ कक्षा	२०७९	नलिएको	९७४९२८०६१८
११	४१७०८	लक्ष्मी पुन	२०३८।११।१६	कपुरकोट	१	सारपानी	८ कक्षा	२०७९	नलिएको	९७४९२८०६०१
१२	४१७१३	तुलसा घर्ति	२०५२।०२।२७	कपुरकोट	१	सारपानी	९ कक्षा	२०७९	नलिएको	९७४९२८०६००
१३	४१७१५	दुर्गा कुमारी रावत	२०५३।१२।१८	कपुरकोट	१	सारपानी	८ कक्षा	२०६८	नलिएको	९७४९२८०६०२
१४	४१७१६	दिपा वाँठा	२०६१।०७।२०	कपुरकोट	१	सारपानी	१० कक्षा	२०७९	नलिएको	९७४९२८०६०३
१५	४१७०९	हिमसरा राना	२०४१।०३।२०	कपुरकोट	२	गर्पा	८ कक्षा	२०६८	नलिएको	९७४९२८०६०४
१६	४१७१०	टिका कुमारी वढा	२०४४।०९।०१	कपुरकोट	२	गर्पा	८ कक्षा	२०७९	नलिएको	९७४९२८०६०८
१७	४१७११	जयन्ती चन्द	२०३९।१२।१९	कपुरकोट	२	गर्पा	६ कक्षा	२०७९	नलिएको	९७४९२८०६०५
१८	४१७१२	सिता शिरिष	२०४९।१२।१५	कपुरकोट	२	गर्पा	८ कक्षा	२०७९	नलिएको	९७४९२८०६०७

१९	४१७१३	पुष्पा वस्नेत	२०४२।०४।१३	कपुरकोट	२	गर्पा	८ कक्षा	२०६८	नलिण्को	९७४९२८०६०६
२०	४१९१५	यशोदा के.सी.	२०३४।०१।१३	कपुरकोट	५	रिम	१२ कक्षा	२०६८	नलिण्को	९७४९२८०६१९
२१	४१९१८	सुपारी वस्नेत	२०२८।१०।२२	कपुरकोट	५	रिम	साक्षर	२०६३	नलिण्को	९७४९२८०६२२
२२	४१९१६	मोतीकला बुढा	२०४१।०९।२८	कपुरकोट	५	रिम	१२ कक्षा	२०६८	नलिण्को	९७४९२८०६२०
२३	४१९१७	कुमारी बुढाथोकी	२०२६।०६।२६	कपुरकोट	५	रिम	साक्षर	२०६३	नलिण्को	९७४९२८०६२१
२४	४१९१९	सीता बुढाथोकी	२०३८।१२।१९	कपुरकोट	५	रिम	८ कक्षा	२०६३	नलिण्को	९७४९२८०६२३
२५	४१९२०	देवकली बुढा	२०३५।१२।१५	कपुरकोट	५	रिम	साक्षर	२०६३	नलिण्को	९७४९२८०६२४
२६	४१९२१	देवा वि.क.	२०३६।०७।२६	कपुरकोट	५	रिम	साक्षर	२०६३	नलिण्को	९७४९२८०६२५
२७	४१९२२	गौरा के.सी.	२०२०।०४।१२	कपुरकोट	५	रिम	साक्षर	२०६३	नलिण्को	९७४९२८०६२६
२८	४१९२३	नन्दकली महतारा	२०२०।०५।१९	कपुरकोट	५	रिम	साक्षर	२०६३	नलिण्को	९७४९२८०६२७
२९	४१९६९	डिला महतारा	२०२०	कपुरकोट	६	सिनवाड	५ कक्षा	२०६३	लिण्को	९७४९२८०६२८
३०	४१९७०	बुदी कुमारी वली	२०२८।०३।२०	कपुरकोट	६	सिनवाड	साक्षर	२०६३	लिण्को	९७४९२८०६२९
३१		पवित्रा महतारा	२०५२	कपुरकोट	६	सिनवाड	१२ कक्षा	२०७९	नलिण्को	९७४९२८०६३०
३२		संभना महतारा	२०४८	कपुरकोट	६	सिनवाड	१० कक्षा	२०७९	नलिण्को	९७४९२८०६३१
३३	४१९७३	शसीला सुमेकर	२०३६	कपुरकोट	६	सिनवाड	८ कक्षा	२०६३	नलिण्को	९७४९२८०६३२
३४	४१९७४	भुमा खड्का	२०४०	कपुरकोट	६	सिनवाड	१० कक्षा	२०६३	नलिण्को	९७४९२८०६३३
३५	४१९७५	तुलसी कैवार	२०३८	कपुरकोट	६	सिनवाड	१० कक्षा	२०६३	नलिण्को	९७४९२८०६३४
३६	४१९७६	मिना के . सी	२०३७।११।११	कपुरकोट	६	सिनवाड	१० कक्षा	२०६३	नलिण्को	९७४९२८०६३५
३७	४१९७७	तिला के . सी	२०३५	कपुरकोट	६	सिनवाड	१० कक्षा	२०६३	नलिण्को	९७४९२८०६३६

द. एकिकृत गाउँ स्वास्थ्य कार्यक्रम (व्यवस्थापन)

द.१ पृष्ठभूमि

स्वास्थ्य सेवा विभागका क्रियाकलापहरु मध्य व्यवस्थापन पनि आफै एउटा कार्यक्रम हो । जसले स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धि सूचना संकलन गर्ने, कार्यक्रम योजना तर्जुमा गर्ने, समन्वय गर्ने, अनुगमन गर्ने तथा सुपरिवेक्षण र मूल्यांकन गर्ने गर्दछ ।

द.२ उद्देश्य

- योजना तर्जुमा, बजेट र जनशक्ति विकास गर्ने ।
- स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन गर्ने ।
- अनुगमन, सुपरिवेक्षण र गुणस्तर नियन्त्रण गर्ने ।
- स्वास्थ्य संस्था निर्माण तथा मर्मत सुधार गर्ने ।

यस आ.व.मा सञ्चालित क्रियाकलापहरु

- ♦ वार्षिक कार्यक्रम अनुसार मासिक, अर्धवार्षिक तथा वार्षिक समिक्षा सम्पन्न भएको ।
- ♦ स्वास्थ्य संस्थाको पुर्वाधार सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत २ वटा आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्रको भवनको निर्माण कार्य पुरा भएको ।
- ♦ वार्षिक कार्यक्रम अनुसार ६ वटै स्वास्थ्य संस्थाबाट तोकिएको समय र मितिमा मासिक प्रतिवेदन प्राप्त भएको ।
- ♦ **DHIS-2** तथा **eLIMS** तालिम सञ्चालन ।
- ♦ कार्यसम्पादनका आधारमा उत्कृष्ट स्वास्थ्य संस्था, उत्कृष्ट स्वास्थ्यकर्मी तथा सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरुलाई सम्मानित गरिएको ।

Reporting Status Of kaputkot Rural Municipality

सुचकहरु	आर्थिक वर्ष		
	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०
No. of monthly report of HF reporting	७२	७२	७२
% of Health Facility reporting to RM	१००	१००	१००
New Clients Served	१४७३४	१६९७६	१८९०४
Total Clients Served by HF	२०९७८	२१४१६	२५४४०
Average number of People served by HF (Per day)	७३	७४	८८
Average visit of clients for health care services	१.४	१.३	१.३
% of senior citizen (New) among total (New) client served	११	१२	१६
Outreach Clinics-Planned	१५६	१६८	१८०
Outreach Clinics-Conducted	१४०	१६८	१७२
Outreach Clinics-People Served	२५३२	३६४८	३७६९
Percentage of Reporting Status (PHCORC)	९०	१००	९६
Average no. of People Served ORC (Per Clinic)	१८	२२	२२
Immunization Clinics-Planned	२१५	२१६	२१६
Immunization Sessions-Conducted	२१२	१९८	१९८
People Served from Immunization Clinic	३११४	२८६७	२७७८
Percentage of Reporting Status (EPIC)	९९	९२	९२

Average no. of People Served from Immunization Clinic (Per Clinic)	१५	१५	१४
Total FCHVs within Catchment Area	४४४	४४४	४४४
Total no. of FCHVs Report submitted	४४४	४३८	४४३
FCHVs-People Served	८५११	८८२४	१०८५२
Percentage of Reporting Status (FCHV)	१००	९९	१००
Average no. of People Served FCHV	१९	२०	२५

स्वास्थ्य सस्या अनुसार Reporting Status विवरण

सूचक	सारणी		गर्पा		धनवाड		आ स्या.के.धनवाड		रिम		सिनवाड	
	०७७/७८	०७८/७९	०७७/७८	०७८/७९	०७७/७८	०७८/७९	०७७/७८	०७८/७९	०७७/७८	०७८/७९	०७७/७८	०७८/७९
No. of monthly re- port of HF reporting	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२
% of Health Facility reporting to RM	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००
New Clients Served	१०३४	१३४९	२०७८	२३३०	३३१९	४०४४	४८७८	५२६३	४२६३	४२६३	४२६३	४२६३
Total Clients Served by HF	१०२८	१३३३	२४७०	२८६०	४०४८	४८३८	५२६३	५२६३	५२६३	५२६३	५२६३	५२६३
Average number of People served by HF (Per day)	६	६	६	१०	१४	१७	१९	२०	२०	२०	१५	१७
Average visit of clients for health care services	१.८	१.३	१.१	१.२	१.२	१.२	१.२	१.२	१.३	१.३	१.२	१.१
% of senior citizen (New) among total (New) client served	१२	१२	१७	१६	१३	१५	१२	१२	१५	१५	१५	१४
Outreach Clin- ics-Planned	०	२४	३६	२४	१२	१२	२४	२४	४८	४८	३६	३६
Outreach Clin- ics-Conducted	०	२४	३४	२२	११	१२	२४	२४	४८	४८	३६	३२
Outreach Clin- ics-People Served	०	५४३	६६६	६६४	२०९	२२०	३३८	५२६	६४२	५७६	६५७	६२७
Percentage of Reporting Status (PHC/ORC)	०	१००	९४	९२	९२	१००	९१	१००	१००	९२	१००	८९
Average no. of People Served ORC (Per Clinic)	०	२७	३१	३०	१९	१८	१४	१६	२०	२०	१८	२०
Immunization Clin- ics-Planned	३६	२४	२४	२४	२३	२४	२४	३६	६०	६०	३६	३६
Immunization Ses- sions-Conducted	३६	२४	२४	२२	२१	२२	२२	३३	५५	५५	३३	३३
People Served from Immunization Clinic	४१८	४१३	३०४	३६५	५४८	५६४	५५७	३९५	७६३	६३६	५२६	४७१
Percentage of Reporting Status (EPI/C)	१००	९२	१००	९२	९१	९२	९२	९२	९२	९२	९२	९२
Average no. of People Served from Immunization Clinic (Per Clinic)	१२	१३	१३	१७	२६	२६	२५	१२	१४	१२	१३	१४
Total FCHVs within Catchment Area	०	०	१०८	१०८	१२०	१२०	१२०	०	१०८	१०८	१०८	१०८
Total no. of FCHVs Report submitted	०	०	१०८	१०८	१२०	१२०	१२०	०	१०८	१०८	१०८	१०७
FCHVs-People Served	०	०	९७२	२१६५	३३०६	४३०५	४०३६	०	१५४९	१२९०	२२९१	२२०१
Percentage of Reporting Status (FCHV)	०	०	१००	१००	१००	१००	१००	०	९५	१००	९९	९९
Average no. of Peo- ple Served FCHV	०	०	९	२०	२८	३६	३४	०	१३	२३	२५	२१

९. प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा पुर्नजागरण कार्यक्रम

पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले स्वास्थ्यलाई जनताको मौलिक हकको रूपमा स्थापित गरिसकेको र स्वास्थ्य सेवालाई समुदाय स्तरसम्म पुर्‍याउन अत्यावश्यक स्वास्थ्य सेवाको अवधारणा अनुसार आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क प्रदान गर्ने नीति ल्याएको छ ।

नेपालको राजनैतिक र समाजिक परिवर्तनको साथसाथै सेवाको उपलब्धता र उपयोगमा पनि विविधता देखिन स्वास्थ्य सेवाको लागी चुनौतीको रूपमा आएको छ । नेपालका कतिपय जनताहरु सामाजिक भौगोलिक तथा विविध कारणले गर्दा सेवाको पहुँचबाट टाढा रहेको पाईन्छ भने शहरी ईलाकामा समेत अबै सेवाबाट बन्चित रहेको पाईन्छन् । त्यसैले ग्रामिण जनताको साथसाथै शहरी जनता त्यसमा पनि गरिब, महिला, दलित अल्पसंख्यक नागरिकहरुलाई राज्यले प्रदान गरेको अत्यावश्यकीय प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क र सहज रूपमा नै उपलब्ध र उपयोग गर्न प्रोत्साहित गर्ने उद्देश्यले स्वास्थ्यका विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिएको छ ।

औषधि खरिद

यस आर्थिक वर्षमा ३ पटक गरी रु.२२०००००। (बाइस लाख) को औषधि खरिद गरी स्वास्थ्य संस्थाहरुमा वितरण गरिएको थियो ।

कोभिड १९ स्क्रिनिङ गरिएको जम्मा संख्या:

सूचक	आर्थिक वर्ष	
	०७६/७७	०७७/७८
हेल्थडेस्कबाट पुरुष संख्या:	५३६९८	१७१८५
हेल्थडेस्कबाट महिला संख्या	१५९९३	४३१३
हेल्थडेस्कबाट स्क्रिनिङ गरिएको जम्मा संख्या:	६९६९१	२१४९९
क्वारेन्टाईनमा वसेको संख्या	१०७८	०

कपुरकोट गाउँपालिकामा कोभिड १९ परिक्षण गरेको संख्या:

सूचक	आर्थिक वर्ष	
	०७६/७७	०७७/७८
कोभिड १९ PCR परिक्षण संख्या	१७७	८१७
कोभिड १९ Antigen परिक्षण संख्या	०	१६६
कोभिड १९ RDT परिक्षण संख्या	१४२	०
कोभिड १९ RDT परिक्षण वाटसंक्रमण भएको संख्या	०	०

कोभिड १९ PCR परिक्षण वाटसंक्रमण भएको संख्या	२	१५४
कोभिड १९ Antigen परिक्षण वाटसंक्रमण भएको संख्या	०	४९
कोभिड १९ वाट जम्मासंक्रमण भएको संख्या	२	२०३
कोभिड १९ संस्थागत आईसोलेशनमा रहेको संख्या	२	४०
कोभिड १९ होम आईसोलेशनमा रहेको संख्या	०	१५४
कोभिड १९ वाट मृत्यु भएको संख्या	०	९

कोभिड १९ खोप अभियान प्रगति २०८० असार मसान्तसम्म

खोपको नाम	लक्षित जनसंख्या	प्रगति प्रतिशत				कैफियत
		पहिलो डोज	दोस्रो डोज	बुष्टर डोज पहिलो	बुष्टर डोज दोस्रो	
COVISHIELD	(१२ वर्ष भन्दा माथि)	६४८	७५५	१६३०	०	
Vero Cell		७५९८	६४७४	६४९	०	
Janssen (SD)		१३९४	१३९४	०	०	
Astrazeneca		२०६	३१०	३७५२	०	
Pfizer Total		०	०	४४४	९१०	
Moderna		२१९०	१८८७	०	०	
Total		१२०३६	१०८२०	६४७५	९१०	
Pfizer 5-11 Years	२२८५	२२०२	२०४५	०	०	
Grand Total	१५८१९	१४२३८	१२८६५	६४७५	९१०	

रिमगाउँ आयुर्वेद औषधालय वाट आ.व. २०७१/०८० मा आएका विरामीहरूको उमेरको आधारमा तथ्यांक

Age Group	Number
1-4 New Clients	43
1-4 Recurring Clients	7
5-16 New Clients	99
5-16 Recurring Clients	38
17-59 New Clients	1579
17-59 Recurring Clients	266
> = 60 New Clients	202
> = 60 Recurring Clients	68
Total visit	2302

रिमगाउँ आयुर्वेद औषधालय वाट आ.व. २०७१/०७८ मा स्तनपायी आमा तथा जेष्ठ नागरीकलाई सेवा दिएको तथ्यांक

विवरण	सेवा दिएको संख्या
स्तनपायी आमालाई सेवा दिएको संख्या	२८
जेष्ठ नागरीकलाई सेवा दिएको संख्या	१६९

**रिमगाउँ आयुर्वेद औषधालयबाट आ.व. २०७९/०८० मा आएका विरामीहरूको रोग समुह
अनुसार तथ्यांक**

समस्या तथा रोगको नाम	संख्या	समस्या तथा रोगको नाम	संख्या
APD	803	ENT/Mouth/Dental Disorder - Disease Related to Nose	38
Respiratory Disorder – Cough	195	Blood Pressure Disorder - Hypertension	34
Gudavikar – Haemorrhoids	175	Skin Disorder - Others	28
Rheumatoid Arthritis	151	Skin Disorder - Pama	22
Respiratory Disorder - Asthma and COPD	126	Gout	17
Gudavikar – Fissure	93	Gynaecological Disorder - Dysmenorrhoea	17
Skeleto-muscular and Nervous System – Lumbago	91	Work Infestation	14
Paediatric Disorder	68	Diarrhoea/IBS - Diarrhoea	11
Urinary Disorder – Dysuria	65	Postpartum Disorder - Breast Milk Disorder	10
Skeleto-muscular and Nervous System – Bodyache	56	Madhumeha	7
Abdoninal Disorder	53	Respiratory Disorder - Others	6
Fever	51	Kamala - Non Obstructive Jaundice	5
Disease related to head	50	Kamala - Obstructive Jaundice	5
ENT/Mouth/Dental Disorder - Oral Disease	48	ENT/Mouth/Dental Disorder - Dental Disease	3
Diarrhoea/IBS – Dysentery	42	ENT/Mouth/Dental Disorder - Disease Related to Ear	2
Gynaecological Disorder - Leucorrhoea	40	Traumatic Disorer	1

कपुरकोट गाउँपालिका स्वास्थ्य सशर्त बजेट तर्फको वार्षिक कार्यक्रम

आ.व. २०७९ / ०८०

क्र.सं.	कार्यक्रम	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट
१	परिवार कल्याण कार्यक्रम मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम	PNC Home Visit (PNC Home visit Micro-planning Guideline) २०७८)	२२६
		आमा सुरक्षा र प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुको अनुगमन र मुल्यांकन	५०
		करारमा अ.न.मी. नियुक्ति	६८७
		स्थानिय तहमा MRSDP, Birth Defect कार्यक्रमको कार्यान्वयन	८०
		वथीड सेन्टरमा कार्यरत प्रसूति कमीहरुलाई ANC TO PNC CONTINUUM OF CARE, MNH ROAD MAP कार्यक्रम संचालन तथा क्लिनिकल MENTORING	३००
		ग्रामिण अल्ट्रासाउण्ड कार्यक्रम	१००
		वर्थीड सेन्टरहरुबाट गर्भवती तथा सुत्केरी महिलालाई आकस्मिक रुपमा प्रेषण	६०
२	परिवार कल्याण कार्यक्रम	कोभिड १९ विरुद्ध खोप अभियान संचालन ब्यवस्थापन खर्च (पालिका स्तरिय समिक्षा तथा योजना र पालिका तथा स्वास्थ्य सस्था स्तरिय सुपरिवेक्षण)	१५८
३	परिवार कल्याण कार्यक्रम	नियमित खोप सुदृढीकरण ,पुर्ण खोप सुनिश्चितता र दिगोपनाका लागि सुक्ष्म योजना अध्यावधिक र सरसफाई प्याकेज पुर्नताजकी तालिम १ दिन गरी ३ दिन एंव पुर्ण खोप पालिका सुनिश्चितताको लागि स्थानिय तह वडा खोप समन्वय समिति तथा नवनिर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको अभिमुखिकरण, स्वास्थ्यकर्मीबाट वडामा भरधुरी सर्वेक्षण पालिकाबाट वडा भेरीफिकेशन, अनुगमन तथा घोषण सभा ब्यवस्थापन, घोषणा भएकामा दिगोपना कायम गर्ने ब्यवस्थापन खर्च	१७५
४	परिवार कल्याण कार्यक्रम	प्रजनन स्वास्थ्य रुग्णता सेवा संचालन	१००
५	परिवार कल्याण कार्यक्रम	परिवार नियोजन किशोर किशोरी तथा प्रजनन् स्वास्थ्य कार्यक्रम	२२०

६	परिवार कल्याण कार्यक्रम तथा पोषण कार्यक्रम	पालिका स्तरीय पोषण कार्यक्रमको समिक्षा तथा कार्य योजना तयारी सबै स्वास्थ्य संस्था हरूको सहभागीतामा	५०
		पोषण सम्बन्धि सन्देशहरु स्थानीय एफ एम बाट प्रसारण	१०
		भिटामिन ए क्याप्सुल आम वितरण कार्यक्रमका लागी म.स्वा.स्व.से. परिचालन तथा खाजा खर्च २ चरण	७५
		पोषण सम्बन्धि राष्ट्रिय दिवस संचालन (स्तनपान सप्ताह, आयोडिन महिना, बिद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण सप्ताह आदि लगायत कार्य संचालनको लागि सम्पूर्ण स्थानीय निकायहरुकोलागि	३०
		पोषण कर्नर र स्तनपानकक्षमा पोषण सम्बन्धी Flex टास गर्ने	५०
		बिद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमको समिक्षा	३५
		समुदाय स्तरमा पोषिलो खाना प्रवर्द्धन	४०
		स्थानिय स्वास्थ्य संस्थाहरुमा अनसाईट कोचिंग, RDQA	१०
७	परिवार कल्याण कार्यक्रम	मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम अन्तर्गत आमा सुरक्षा, गर्भवती उत्प्रेरणा सेवा, न्यानो भोला र निशुल्क गर्भपतन कार्यक्रम	१,६०३
८	CB-IMNCI कार्यक्रम	CB-IMNCI समिक्षा कार्यक्रम CB-IMNCI कोचिंग कार्यक्रम (२ दिने) समता र पहुँच कार्यक्रम (सेवाको पहुँच र उपयोगिता कार्यक्रम निर्देशिका २०७८ बमोजिम)	५००
९	माहामारी रोग नियन्त्रण कार्यक्रम	किटजन्यरोग नियन्त्रण कार्यक्रमको अनुगमन एवं मुल्यांकन तथा किटजन्य रोग नियन्त्रण का लागि वहु निकाय अनतरकृया गर्ने,	३०
		कोभिड १९ लगायत विभिन्न महामारीजन्य रोगहरुको रोकथाम, नियन्त्रण तथा निगरानीका लागि सरोकारवाला सँगको अन्तरक्रिया तथा RRT, स्वास्थ्यकमी परिचालन	२५
		विभिन्न सरुवारोग, नसर्ने रोग, जुनोटिक, मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धि अन्तरक्रिया कार्यक्रम तथा दिवसहरु (Hypertension, Diabetes, COPD, Cancer Days, आत्महत्या रोकथाम दिवस, मानसिक स्वास्थ्य दिवस, अल्जाईमर दिवस, रेबिज दिवस, विश्व औलो दिवस मनाउने	१२५
		पशुपंक्षी आदीबाट हुने ईन्फुएन्जा, बर्ड फ्लु, एएमआर सिष्टिसकीसिस, टक्सोप्लाज्मोसिस आदि विभिन्न सरुवारोग सम्बन्धि रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि सचेतना कार्यक्रम	२०

१०	नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा सेवा कार्यक्रम	राष्ट्रिय महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रम (पोशाक प्रोत्साहन, यातायात खर्च, वार्षिक समिक्षा गोष्ठी र दिवस मनाउने खर्च समेत)	५००
११	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा	स्थानीय तहका स्वास्थ्य चौकी, प्रा.स्वा.के. र अस्पतालहरुमा कार्यरत कर्मचारीहरुको तलब, महंगी भत्ता, स्थानीय भत्ता, पोषाक लगायत प्रशासनिक खर्च समेत	१५,७००
१२	क्षयरोग नियन्त्रण	क्षयरोग मुक्त नेपाल घोषण अभियानका विभिन्न कृयाकलाप	१,७००
१३	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम कार्यक्रम	स्वास्थ्यकर्मीलाई ईमप्लान्ट तालिम	२००
१४	उपचारात्मक सेवा कार्यक्रम	आधारभुत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाको लागि औषधि खरिद	१,२७५
		उपचारात्मक सेवा अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु (आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी र आधारभुत अस्पतालको न्युनतम सेवा मापदण्ड कार्यक्रम संचालन तथा सुदृढीकरण	१००
		आँखा, नाक, कान, घांटी तथा मुख स्वास्थ्य सम्बन्धि अभिमुखीकरण	१२५
१५	स्वास्थ्य व्यवस्थापन कार्यक्रम	पालिका स्तरमा स्वास्थ्य संस्थाहरुको मासिक बैठक, डाटा भेरिफिकेशन एवं गुणस्तर सुधार साथै चौमासिक एवं वार्षिक समिक्षा	१५५
		स्वास्थ्य सुचना साथै आइ एम यु सुदृढीकरण कार्यक्रम	६५
		कोभिड १९को भ्याक्सिनको डिजिटमईजेशन तथा क्यु.आर.कोड प्रमाणीकरण	८०
१६	राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सुचना तथा संचार केन्द्र	विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा र आमा समुह तथा महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुका लागि सामाजिक व्यवहार परिवर्तन कार्यक्रम	७५
		सुर्तीजन्य पदार्थ तथा मध्यपान न्युनीकरण सम्बन्धी संचार कार्यक्रम	२५
१७	आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम	आयुर्वेद औषधालयको तलब, भत्ता, संचालन खर्च तथा कार्यक्रम बजेट	३,४००
१८	बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम	बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम (पोषण संवेदनसिल,पोषण विशेष,पोषण सुधारका लागि विपन्न समुदायका महिला समुह वा सहकारीहरुलाई विपन्न सदस्यहरुलाई आय आर्जन सुधार गर्न अनुदान	१,६००
जम्मा			२९,८७४

कपुरकोट गाउँपालिका स्वास्थ्य तर्फको आन्तरिक स्रोतबाट सञ्चालित वार्षिक कार्यक्रम

आ.व.२०७९/०८०

क्र.सं.	कार्यक्रम	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट
१	मातृ तथा नवशिशुकार्यक्रम	गर्भवती अवस्थामा स्वस्थ बानी व्यवहार अपनाउनका लागि टोलस्तरमा सचेतना कार्यक्रमहरु, सुनौलो हजार दिनका आमा तथा वच्चाहरुको कुपोषण को अवस्था प्रत्येक २ महिनामा स्क्रनिंग, थप OTC सेन्टर स्थापना	३००
३	मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम	ANC PNC सेवालाई बढाउनका लागि वार्ड नं. १ र ४ मा Birthing Center स्थापना	६००
५	मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम	मातृ तथा बाल स्वास्थ्य सेवा समन्वयका लागि मोबाईल स्वास्थ्य कार्यक्रम	५५०
६	मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम	स्वास्थ्य संस्था स्तरमा आकस्मिक चक्रकोषको स्थापना	१५०
८	उपचारात्मक सेवा कार्यक्रम	विशेषज्ञ सहितको स्वास्थ्य शिविर (आखा, स्त्री रोग ,दन्त)	५००
९	उपचारात्मक सेवा कार्यक्रम	ज्येष्ठ नागरिकहरु तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तीहरुलाई घरमै आधारभुत तथा निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा	२५०
१०	नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा सेवा कार्यक्रम	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको क्षमता अभिवृद्धि , थप व्यवस्थापनका सामग्री ,प्रोत्साहन रकम	५००
१२	उपचारात्मक सेवा कार्यक्रम	आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा २४ सै घण्टा	४००
१३	व्यवस्थापन कार्यक्रम	स्वास्थ्य प्रोफईल छुपाई	१००
१५	उपचारात्मक सेवा कार्यक्रम	स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक पुर्वाधार, औषधी, औषधीजन्य सामग्री, औजार तथा उपकरणहरुको यथोचित व्यवस्था	१०००
१८	व्यवस्थापन कार्यक्रम	अनुगमन तथा मुल्यांकन	५०

१९	स्वास्थ्य सुचना व्यवस्थापन कार्यक्रम	स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समिति र समितिका सदस्यहरुको क्षमता अभिवृद्धि	२५०
२०	स्वास्थ्य सुचना व्यवस्थापन कार्यक्रम	पालिका स्तरीय मासिक ,चौमासिक,अर्ध वार्षिक तथा वार्षिक समिक्षा गोष्ठी,	१५०
२१	स्वास्थ्य सुचना व्यवस्थापन कार्यक्रम	कार्यसम्पादन मुल्याङ्कनको आधारमा वार्षिक रुपमा उत्कृष्ट स्वास्थ्यकमी, म.स्वा.स्व.से.लाई सम्मान तथा पुरस्कृत	४०
२३	स्वास्थ्य सुचना व्यवस्थापन कार्यक्रम	सेवा भन्दा टाढा र उपभोगमा कमी देखिएका क्षेत्रको पहिचान गरी थप कार्यक्रमको व्यवस्थापन	२००
२४	स्वास्थ्य सुचना व्यवस्थापन कार्यक्रम	वार्षिक कार्य योजना निर्माण तथा प्रिन्ट तथा स्वास्थ्य सामग्री ढुवानी	६०
आन्तरिक स्रोत जम्मा रकम			५१००
सशर्त जम्मा रकम			२९८७४
कुल जम्मा रकम			३४९७४

आ.व. २०७९/०८० को खर्चको विवरण

वजेट श्रोत	चालु		पूँजीत		जम्मा		
	वजेट रु. हजारमा	खर्च रु. हजारमा	वजेट रु. हजारमा	खर्च रु. हजारमा	वजेट रु. हजारमा	खर्च रु. हजारमा	खर्च %
सर्शत तर्फ	३५४७५	२९२०१	४८०	४७९	३५९५५	२९६८०	८३
आन्तरिक स्रोत तर्फ	४८००	४०५४	११३४	१२०	५९३४	४१७४	७०

आ.व. २०७९/०८० मा पालिकास्तरबाट गरिएका उत्कृष्ट तथा नविनतम कार्यहरूको विवरण

सि.नं.	कार्य	उपलब्धी
१	मासिक तथा वार्षिक समिक्षा तथा डाटा भेरिफिकेशन भएको	❖ मासिक तथा वार्षिक समिक्षा समय मै सम्पन्न भएको तथा भेरिफिकेशन पश्चात डाटा Accuracy तथा विश्वासनियता अभिवृद्धि भएको
२	पूर्ण खोप सुनिश्चितता गरिएको	❖ ६ वटै वडाहरूमा सुनिश्चित गरिएको तथा सबै बालबा लिकाले पुर्ण खोप सेवा पाएको
३	घरदैलो स्वास्थ्य स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम	❖ गाँउपालिक क्षेत्र भित्रका ६० वर्ष माथिका ज्येष्ठ नागरिक हरूलाई आधारभुत तथा निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा आवधिक रुपमा घरैमा गई प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिएको जस अर्न्तगत ३६७५ पटक ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई घरैमा गई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिएको । ज्येष्ठ नागरिकहरूका लागि आँखाको उपचार निःशुल्क गरिएको छ ।

४	नियमित रुपमा नर्सिंग स्टाफबाट घरभेट गरी स्वास्थ्य जाँच गर्ने व्यवस्था मिलाईएको	❖ गाउँपालिका भित्रका सुत्केरी आमाहरूलाई प्रसुति पछिको तेस्रो भेटमा प्रदान गर्न स्वास्थ्य सेवा नर्सिङ कर्मचारी मार्फत घरमै गई सेवा प्रदान गरिने व्यवस्था भए वमोजिम आ.व. ७७।७८ मा ४४ प्रतिशत, आ.व. ७८।७९ मा ६९ प्रतिशत र आ.व. ७९।८० मा ९३ प्रतिशत लाई सेवा प्रदान गरिएको ।
५	वर्धिग सेन्टर स्थापना	❖ गाँउपालिका क्षेत्र भित्रका वर्धिग सेन्टर नभएका वडा नं. १ र ४ मा वर्धिग सेन्टर स्थापना गरि सेवा सुचारु गरिएको ।
६	गर्भवती सचेतना तथा बालबालिकाको पोषण स्थिति लेखाजोखा	❖ पोषण स्थिति सुधार गर्नका लागि प्रत्येक २।२ महिनामा टोल स्तरमा गर्भवती सचेतना तथा बालबालिकाको पोषण स्थिति लेखाजोखा गर्ने कार्यक्रम अनुरूप कम जन्म तौल घट्दै गईरहेको र Average Visit आ.व. ७७।७८ मा ४.५ प्रतिशत, आ.व. ७८।७९ मा ६.६ प्रतिशत र आ.व. ७९।८० मा १५.५ प्रतिशत पु-याईएको ।
७	ज्येष्ठ नागरिकहरूका लागि आँखाको उपचार निःशुल्क	❖ आ.व. २०७९।८० मा जम्मा ३ पटक आँखा स्वास्थ्य शिविर सम्पन्न भएको जस्मा ७९३ जनाको जाच भएको ५०० वटा चश्मा वितरण, ७० जनाको मोतीविन्दुको पहिचान , ५० जनाको शल्यकृया ।
८	महिला स्वास्थ्य शिविर	❖ पालिका भित्रका २ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरूमा महिला स्वास्थ्य शिविर संचालन गरी १९४ जनाको पाठेघरको Screening गरिएको र १ जनाको VIA +Ve पत्ता लगाईएको १४ जना लाई Ring Pessary राखिएको
९	सार्वजनिक विदाको दिनमा स्वास्थ्य सेवा प्रवाह	❖ पालिका भित्रका ६ वटै स्वास्थ्य संस्थाबाट आ.व.२०७९।०८० मा सार्वजनिक विदाको दिनमा पुरुष १४५४ र महिला १९२८ गरी जम्मा ३२८२ जनालाई स्वास्थ्य स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिएको

आ.व. २०८०।०८१ को कार्ययोजना

क्षेत्र	प्रस्तावित कृयाकलापहरू	जिम्मेवार ब्यक्ति	समय सिमा	सहयोगी निकाय
सेवा प्रवाह (कार्यक्रम विश्लेषणको आधारमा) तथा बन्चितीमा परेका समुदायको पहुँच	❖ प्रभावकारी परामर्श सेवा . ❖ घरदैलो स्वास्थ्य स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम ❖ नियमित रुपमा नर्सिङ स्टाफबाट घरभेट गरी PNC स्वास्थ्य जाँच गर्ने व्यवस्था मिलाईएको ❖ सार्वजनिक विदाको दिनमा स्वास्थ्य स्वास्थ्य सेवा प्रदान ❖ महिला स्वास्थ्य शिविर ❖ गर्भवती सचेतना तथा पोषण कार्यक्रम	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख स्वास्थ्य संस्था प्रमुख, स्वास्थ्यकर्मी	निरन्तर	पालिका
स्वास्थ्य क्षेत्र व्यवस्थापन र सुशासन	❖ नियमित अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण ❖ सामाजिक लेखाजोखा, नागरीक बडापत्र, सार्वजनिक सुनुवाइ ❖ सेवाग्राहीहरूको गुनासो तथा पृष्ठ पोषण संकलन ❖ स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समिति लाई सशक्त एवं जिम्मेवार बनाउने	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	निरन्तर	पालिका
स्वास्थ्य क्षेत्रमा लगानी तथा निरन्तरता	❖ स्वास्थ्य क्षेत्रमा सामन्तीकरण अनुदानको निरन्तरता ❖ वडा नं. १ र ४ मा वर्थिंग सेन्टरको सुदृढीकरणका लागि One heart worldwide संग सहकार्य	❖ स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	२०८० असोज मसान्त सम्म	पालिका One heart world- wide

जनस्वास्थ्य बिपद व्यवस्थापन	❖ महामारी, विपद वा प्रकोपको जोखिम नक्साङ्कन गरी जोखिम न्यूनीकरणका लागि बहुपक्षीय सहकार्यमा गाउँपालिका प्रतिकार्य योजना निर्माण गर्ने ❖ विपद वा प्रकोपको समयमा निरन्तर स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्न रणनीतिक स्थान वा स्वास्थ्य संस्थाहरूमा अत्यावश्यक औषधि तथा सामग्रीहरूको बफर स्टकको व्यवस्था ❖ गाउँपालिका तथा वडा स्तरिय द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT) गठन तथा पुर्वतयारी	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख स्वास्थ्य संस्था प्रमुख,	निरन्तर	पालिका
स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन तथा यसको प्रयोग	❖ स्वास्थ्य संस्थाहरूमा विद्युतीय/ अनलाइन अभिलेख तथा प्रतिवेदन गर्ने व्यवस्था ❖ तथ्यमा आधारित योजना निर्माणको निरन्तरता ❖ EHRRS को थालनी	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख स्वास्थ्य संस्था प्रमुख, स्वास्थ्यकर्मी	निरन्तर	पालिका स्वास्थ्य सेवा कार्यालय प्रदेश स्वास्थ्य
भौतिक संरचना	❖ गाउँघर क्लिनिक तथा खोप क्लिनिक भवन मरमत तथा सुदृढीकरण ❖ वडा नं. १ र ४ मा वर्धिग सेन्टरको लागि भवन निर्माण	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख स्वास्थ्य संस्था प्रमुख,	निरन्तर	पालिका सम्बन्धित वडा अध्यक्ष
स्वास्थ्य जनशक्ति	❖ स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीमा आफ्नो काम, कर्तव्यप्रति थप जवाफ देही र जनमुखी बनाउन नतिजामा आधारित कार्य सम्पादन तथा मूल्याङ्कन ❖ समयानुकुल स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्न स्वास्थ्य कर्मिको क्षमता अभिवृद्धि, परिचालन तथा व्यवस्थापन ❖ IUCD & SBA तालिमको व्यवस्थापन	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख स्वास्थ्य संस्था प्रमुख,	निरन्तर	पालिका स्वास्थ्य सेवा कार्यालय प्रदेश स्वास्थ्य

आपूर्ति व्यवस्थापन	❖ संघ तथा प्रदेशवाट वितरण हुने तोकिएका औषधीहरु, खोप तथा जनस्वास्थ्य कार्यक्रमका औषधि तथा औषधि जन्य सामग्रीहरु आपूर्तीलाई सहज बनाउने ❖ स्वास्थ्य संस्थाबाट निःशुल्क वितरण हुने तोकिएका औषधीहरु तथा औषधि जन्य सामग्रीहरु समयमै खरिद गरी उपलब्ध गराउने ।	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	निरन्तर	पालिका स्वास्थ्य सेवा कार्यालय प्रदेश स्वास्थ्य
योजना तथा बजेट प्रणाली	❖ स्वास्थ्य क्षेत्रमा सामन्तीकरण अनुदानवाट तथ्यमा आधारित योजना निर्माण	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	निरन्तर	पालिका स्वास्थ्य सेवा कार्यालय प्रदेश स्वास्थ्य

राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय दिवसहरु

क्र.सं.	दिवस	मिति
१	अन्तराष्ट्रिय कुष्ठरोग दिवस	जनवरी २५
२	आयोडिन सम्बन्धि जन चेतना महिना	फेब्रुअरी महिना
३	अन्तराष्ट्रिय नारी दिवस	मार्च ८
४	विश्व क्षयरोग दिवस	मार्च २४
५	विश्व स्वास्थ्य दिवस	अप्रिल ७
६	औलो नियन्त्रण दिवस	अप्रिल २५
७	विश्व रेडक्रस दिवस	मई ८
८	अन्तराष्ट्रिय नर्सिङ दिवस	मई १२
९	विश्व उच्च रक्तचाप दिवस	मई १३

१०	विश्व धूम्रपान रहित दिवस	मई ३१
११	महिनावारी स्वच्छता दिवस	मई २८
१२	अन्तराष्ट्रिय वातावरण दिवस	जुन ५
१३	औषधि दुर्व्यसन विरुद्ध दिवस	जुन २६
१४	अन्तराष्ट्रिय जनसंख्या दिवस	जुलाई ११
१५	अन्तराष्ट्रिय किशोर किशोरी दिवस	जुलाई १२
१६	विश्व रक्तदान दिवस	जुलाई २८
१७	विश्व स्तनपान सप्ताह	अगस्त १ देखि ७
१८	परिवार नियोजन दिवस	सेप्टेम्बर १८
१९	विश्व अल्जाईमर्स दिवस	सेप्टेम्बर २१
२०	जेष्ठ नागरिक दिवस	अक्टोबर १
२१	विश्व मानसिक स्वास्थ्य दिवस	अक्टोबर १०
२२	अन्तराष्ट्रिय दृष्टि दिवस	अक्टोबर ११
२३	विश्व हातधुने दिवस	अक्टोबर १५
२४	विश्व खाद्य दिवस	अक्टोबर १६
२५	संयुक्त राष्ट्रसंघ दिवस	अक्टोबर २४
२६	विश्व न्युमोनिया दिवस	नोभेम्बर १२
२७	अन्तराष्ट्रिय मधुमेह दिवस	नोभेम्बर १४
२८	अन्तराष्ट्रिय दमखोकी दिवस	नोभेम्बर १९
२९	बालादिवस	नोभेम्बर २०
३०	विश्व एड्स दिवस	डिसेम्बर १
३१	अन्तराष्ट्रिय अपाङ्ग दिवस	डिसेम्बर १

३२	अन्तराष्ट्रिय स्वयं सेवक तथा महिला स्वा.स्व. सेविका दिवस	डिसेम्बर ५
३३	अन्तराष्ट्रिय मानव अधिकार दिवस	डिसेम्बर १०
३४	अन्तराष्ट्रिय आरोग्य दिवस (धनवन्तरी जयन्ती)	काग तिहारको दिन
३५	खोप दिवस	बैशाख महिना

कपुरकोट जागरण अभियान अन्तर्गत गरिने कार्यहरू

१. मौलिक संस्कृति, वाजा, नृत्य, संगीत परम्पराको संरक्षण अभियान ।
 २. किसान, मजदुर, युवा, महिला र लक्षित वर्गमा क्षमता विकास कार्यक्रम ।
 ३. सबै प्रकारका विभेद र गलत सामाजिक प्रथा तथा संस्कारहरूको न्यूनीकरण गर्न विशेष कार्यक्रम
 ४. टोल विकास संस्था, सामाजिक संघ संस्था, आमा समुह, युवा क्लब, बाल क्लबहरूको ससक्तीकरणर आफ्नो गाउँ आफै वनाउ अभियान परिचालन ।
 ५. गरिवीन्यूनीकरण,वाल विवाह न्यूनीकरण,सकारात्मक सोचको विकास,मनोपरामर्श,करियर योजना र सिप विकासका लागि विविध कार्यक्रमहरू ।
 ६. पूर्ण सरसफाई उन्मुख पालिका, पूर्ण सुरक्षित आवास र खानेपानी, उज्यालो कपुरकोट, तरकारी शिक्षा र स्वास्थ्यको गुणस्तरमा सुधार, पूर्वाधार सुदृढीकरण कार्यक्रम ।
 ७. योजनावद्ध विकास, नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षण, चुस्त र पारदर्शी सार्वजनिक सेवा
 ८. कृषिमा न्यूनतम समर्थन मूल्य, उत्पादनमा आधारीत कृषक उपदान, कृषि एम्बुलेन्स, कपुरकोट तरकारी बाण्ड र मुख्य बजारमा स्टल मार्फत वजारीकरण र कृषि मार्फत जीवनस्तर सुधार ।
 - ९.सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक जनलेखापरिक्षण, सेवाग्राही र जनप्रतिनिधी विच अन्तर संवाद कार्यक्रम ।
 १०. विकास निर्माण र सार्वजनिक स्थानहरूको संरक्षण, संवर्द्धनका लागि जनश्रम अभियान ।
 ११. सामाजिक सुरक्षा भत्ता वडातहमा वितरण तथा जेष्ठ नागरिक उपचार कार्यक्रम ।
 १२. युवाका लागि खेलकुद, स्वास्थ्य र मानवताका लागि योग, दिगो स्वास्थ्यको आधार आयुर्वेद उपचार ।
 १३. न्यायिक अभिमूर्खिकरण र न्यायिक निरुपन वडा वडामा ।
 १४. सामाजिक नाराहरू
- क) कपुरकोट ब्राण्ड
- ख) सुन्दर र नमूना कपुरकोट
- ग) खेलाडिमैत्री कपुरकोट
- घ) म बदलिन्छु मेरो गाउँपालिका बदलिने छ
- ङ) फरक पहिचानका साथ सेवाग्राही मैत्री गाउँपालिका कार्यालय
- च) स्वच्छ सफा कपुरकोटका लागि बृहत सरसफाई
- छ) सामाजिक योगदानमा आधारित सम्मान
- ज) विपद् ब्यबस्थापनका लागि स्वयसेवी सेवा आदि

नोट

नोट